

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petina vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Občinske revizije.

Zastavimo si takoj spočetka vprašanje: Katera so postavna določila, ki dajejo nadzorovalni oblasti pravico, da izvršuje pregled občinskih računov pri županstvih? Prej je dajal zakon pravico do nadzorovanja občinskega gospodarstva dež. odborom. Ker pa teh v naši državi ni več, je prešla nadzorstvena pravica na državno oblast in ta čas na velikega župana, ki izvršuje sedaj tudi vse posle nekdanje avtonomne uprave. Nima pa pravice izvrševati občinskih revizij nad poslovanjem občin v lastnem občinskem delokrogu politična upravnostna oblast prve stopnje, to je okrajna glavarstva. Ta morajo paziti na poslovanje občin le v toliko, da te ne kršijo zakonov in da redno izvršujejo posle prenešenega delokroga, to je onih poslov, ki jih morajo izvrševati občine za državo.

Veliki župan pa sedaj naslanjajoč se na člen 2. zakona o obči upravi z dne 26. aprila 1922 le začasno izvršuje nadzorstveno pravico nad lastnim delokrogom občin. Koliko od nadzorstvenih pravic bo prenešenih na tako zvane »oblastne odbore«, če sploh pride do teh volitev, danes niti ne vemo, ker je zakon v tem pogledu docela nejasen. Da opravimo z državo nadzorstveno pravico, naj omenimo le še to, da ima državna uprava kot taka pravico nadzorovati občine le v toliko, kolikor dopuščajo določila občinskega reda v naslednjih paragrafi: § 94. obč. reda za bivšo Kranjsko, § 91. za bivšo Koroško, § 89. za bivšo Štajersko.

Za nadzorstvo nad občinskim gospodarstvom, to je nad poslovanjem občin v lastnem delokrogu, je merodajnih dvoje določil občinskih redov. Poglavitna pravica, ki jo je dajal zakon bivšim delokrogom in jo daje sedaj začasno velikemu županu, je določena v onem poglavju občinskega reda, ki govori o nadzorstvu nad občinami, to je v § 89. o. r. za Kranjsko, § 86. o. r. za Koroško in v § 84. o. r. za Štajersko. Po teh bistveno enakih določbah je pazil deželni zbor sam po svojem odboru nad tem, da ostane osnovno premoženje občin in njenih naprav nedotaknjeno in nespremenjeno. V tem primeru, in če je šlo za kako spremembo v omenjenem premoženju, je imel deželni odbor in ima sedaj veliki župan pravico, odrediti poizvedbe na licu mesta po posebnih komisijah. Iz tega sledi, da je pravica, poizvedati revizijske komisije k občinam, po navedenih postavnih določbah precej omejena, če naj se izvaja s strogo zakonitega in po določbah občinskih redov dokaj točno označenega stališča.

V prvi vrsti je za izvrševanje nadzorstva nad upravo in denarnim poslovanjem v občinah poklican občinski odbor sam. Se to naj omenjamo pri tej priliki, da so v občinah bivše Štajerske okrajni odbori (zastopi) po posebnem zakonu upravičeni izvrševati neposredno nadzorstvo nad vsem gospodarstvom v občinah, torej tudi revizije računov.

Zadnje čase čujemo ponovno, da se izvršujejo v raznih občinah revizije, na katere se potem običajno naslanjajo odloki o razpustitvi občinskih odborov, o katerih smo pisali v 121. številki »Slovenca«. Juridična terminologija označuje te vrste občinskih revizij z nazivom »represivna kontrola«. Pri pravilnem pojmovanju te vrste kontrole je po tolmačenju pravnih krogov opravičeno prisilno nadzorstvo le v izrednih primerih in le tedaj, če obstoji, oziroma je že dana neposredna nevarnost, da se utegne izvršiti kako protipostavno dejanje; ali pa tedaj, če mora nadrejena ali nadzorstvena oblast izdati kako odločbo, odobritev, oziroma razsoditi o kaki pritožbi. Rekli smo: razsoditi o pritožbi. In resnično, pritožb od izvestnih strani, izražajočih današnje politično konjunkturo, naravnost mrgoli; to nam je prav dobro znano. Zato so dobile zahteve po revizijah nekake simptome naravnost bolezenske naravi. Ne toliko stvarna potreba kakor politična strast in maščevanje želja rodi take zahteve. Ze poprej smo rekli, da je pred vsem poklican občinski odbor, da uredi gospodarske zadeve v občini in tudi kake nerednosti odpravi sam v svojem delokrogu, če se morda pojavijo. Le izredni razlogi morejo dati oblasti povod, da poseže vmes z izrednimi sredstvi.

Za take primere pa moramo zopet povedati, kaj določa občinski red, ki pravi: Če

bi člani občinskega starešinstva zanemarjali svoje dolžnosti v zadevah samostojnega delokroga, tedaj ima deželni odbor (sedaj veliki župan) pravico, nalogati jim globe do 200 K (sedaj v 20-kratni izmeri). Šele potem, če se smatra za upornost, ako ostanee opomini in globe brez uspeha, slede lahko komisije na stroške krivcev po ponovnih naložitvah glob. In šele nazadnje, če so vsa ta sredstva izčrpana, pa še vedno nerednosti niso odpravljene, je po zakonu mogoča odstavitvev obč. starešinstva (t. j. župana ali svetovalcev). Za razpust občinskega odbora iz navedenih razlogov pa ni dana prav nobena postavna podlaga v občinskem zakonu v onem paragrafu, na katerega podlagi so dopustne uradne komisije. Te določbe obsegajo: § 92. občinskega reda za Kranjsko; § 89. občinskega reda ozir. zakona z dne 7. dec. 1868, dež. zak. št. 33 za Koroško; § 87. občinskega reda in zakona z dne 12. aprila 1866, dež. zak. št. 12 za Štajersko; a za to deželo še posebej zakon o okrajnih zastopih, na katere je bila prenešana prvotna oblast deželne odbora v občinskem nadzorstvu obenem s pravico nalogati globe in odrediti komisije (revizije) na licu mesta.

Toda namen, ki ga morajo imeti revizije po občinah, mora biti vse drugačen nego ta, iz katerega se izvršujejo danes čestokrat prav nemarno in ko je edini cilj persekucija,

ne pa v resnici potrebno in konstruktivno dejanje. Kajti vse delo je ničevno, ako ni združeno s temeljitim poukom občinskih funkcionarjev, ki ga je včasih uradni organ sam potreben. Od tod izvira odiozna stran, ko se dela iz uradnega dejanja ali pa celo prav s tem dejanjem politikum, ki diskreditira resnost takega posla. Saj ljudstvo instinktivno čuti, kakaj gre. In zopet je razrahljana vera v nepristranost uprave, zlasti če javnost še občuti, da zadevajo persekucije le občine, ki niso deležne milosti tačasnega vladajočega režima in pa — pred vsem tajništva SDS.

Če se pri tem predmetu na kratko dotaknemo še judikature upravnega sodišča, moramo poudarjati, da nam ni znan niti en primer, po katerem bi bilo mogoče kako drugo kazensko postopanje nasproti članom občinskega starešinstva razen teh, kar smo jih navedli. V glavnem se suče judikatura upravnega sodišča (razume se, da dunajskega, ki je bilo pač prvovrstno) okrog zahtev po povračilu morebiti povzročene škode od strani občinskih funkcionarjev, in pa o tem, kdo mora plačati komisije stroške, kdaj in kako se izterjajo. Vendar to ne spada v okvir tega članka, v katerem smo hoteli le poučiti javnost, da bo na jasnem tudi o pomenu in namenu občinskih revizij, ki so danes v kavzalni zvezi z razpusti občinskih odborov!

Ali stojimo pred preokretom ali ne?

MOLČEČA VODITELJA — STJEPAN RADIČ ČEDALJEBOLJ POPUŠČA — HRVATSKO ZASTOPSTVO PRED RAZKOLOM.

Belgrad, 5. junija. (Izv.) Pašić počiva in po svoji stari navadi premišlja v popolni samotnosti. Tekom današnjega dne ni hotel sprejeti niti enega politika. Tudi v radikalni klub zadnje dni ne prihaja, da bi mu ne bilo treba dati pojasnil o položaju. Pašić bo postavil radikalni klub pred gotovo dejstvo kakor tudi ministrski svet, ki že precej časa počiva.

Isto taktiko je sedaj zavzel Pavle Radič. Dnevno sklicuje klubove seje, na njih pa ne pove ničesar, o čemer se je razgovarjal s Pašićem, oziroma ne mara povedati o popuščenju Stjepana Radiča. Ta njegov nastop je sicer bolj razumljiv, ker je popolnoma odvisen od svojega strica Stjepana Radiča, ker mora pri vsakokratnih novih Pašićevih zahtevah takoj oditi v Zagreb, da dobi potrebna pooblastila od Stjepana Radiča. Tako se pogajanja med obema prvakoma obeh strank skrivajo v največji tajnosti. V javnost prodre le kaka podrobnost, ki da slutiti, da se je Stjepan Radič v svojem popuščenju popolnoma odaljil od vseh bistvenih točk svojega programa in da ni ničesar ostalo, s čimer bi mogel stopiti med svoje volivce. Pašić je z ozirom na to, kar smo že javili, za to, da se verifikacija mandatov izvrši šele pred dovršitvijo celokupnega sporazuma. Ako sodimo po dosedanjih

dispozicijah, se bo ta verifikacija izvršila tekom prihodnjega tedna. Po verifikaciji lahko nastopita dva slučaja: ali bo prišlo do popolnega preokreta, ali pa do popolnega zastaja in bo skupščina odšla na neprosto voljne počitnice. Če pride do preokreta, to je do Pašić-Radičeve vlade, je pričakovati znatnih sprememb v odnosjih med parlamentarnimi silami. Predvsem je treba zabeležiti vedno rastoče nezadovoljstvo v Radičevem klubu. Nezadovoljstvo postaja od dne do dne večje. Danes je prišlo tako daleč, da se nekateri kmetijski poslanci sploh ne marajo več udeleževati sej hrv. seljaškega kluba. Iz Hrvatske in drugih pokrajin, kjer je imela Radičeva stranka vodilno besedo, prihajajo energični protesti proti taki hrvatskega naroda nedostojni politiki. S tem dejstvom računajo radikalni krogi, ki mislijo, da Pavle Radič v tej popolni kapitulaciji ne bo sledil ves klub, predvsem da se bodo ločili hrvatski zajedničarji in nekaj kmetijskih poslancev. Kar se tiče opozicijskega bloka, dosedaj še ni zavzel definitivnega stališča. Od Pavle Radiča pa zahteva pojasnil, da bi postal položaj bolj jasn. Pavle Radič bo radi tega odpotoval jutri v Zagreb. Vrnil se bo v torek ali sredo, ko se bo vršila seja širšega odbora opozicijskega bloka.

Razprava o ljudskoškolskem zakonu v odseku.

Govor poslanca A. Sušnika. — Jugoslovanski klub odklanja nedemokratski in interkonfesionalni zakon.

Belgrad, 5. junija. (Izv.) Na začetku današnje seje odbeka za ljudsko šolstvo je posl. Sušnik najprej protestiral proti temu, da se o ljudskoškolskem zakonu razpravlja prej, kakor so se izvršila pogajanja za konkordat z Vatikanom. Skliceval se je na naziranje najboljšega cerkvenega strokovnjaka dr. Kušaja, ki pravi, da spada šolsko vprašanje brez dvoma v tisto vrsto problemov, za katere bi moral konkordat prinesiti prepotrebno jasnost. Minister je odgovoril, da je dobil tozadavne potrebne informacije in da z njim stoji tudi vlada.

Nato se je začela generalna debata. Prvi je govoril dr. Bazala. Načrt ljudskoškolskega zakona je podvrget najstrožji kritiki. Zlasti je grajal stališče, da ima po tem načrtu šola za prvi namen politično vzgojo, ne pa vzgoje naraščanja. Dalje je kritiziral državno šolo. Dokazoval je, kako se pri državnemu šolskemu zakonu hoče tudi v šolo zanesti nadvlado političnih činiteljev. Zagovarjal je zasebne in konfesionalne šole ter dokazoval, da je unifikacija na šolskem polju nemogoča, ker tako šola popolnoma zgreši svoj cilj.

Naglasil je končno, kako je v šolstvu popolnoma pogažena vsaka samouprava. Zahteval je decentralizacijo šolske uprave. Na šolskem polju naj se sestavlja kultura, vznikla iz domačih tal, ne pa na političnem polju, kakor to določa načrt.

Nato je govoril posl. Anton Sušnik. Poudarjal je, da sta pri tem načrtu karakteristični dve napaki: 1. da uvaja državni šolski monopol, 2. da je interkonfesionalen. Monopol države na šolskem polju je proti vsem načelom demokracije in je nesocialen, ker ne dopušča nobene besede pri šolanju in vzgoji činitelja, ki imajo interes na otroku, to so družina, občina, ljudstvo, država in cerkev. Država postane nesocialna s takim monopoliziranjem šolstva, ker hoče zanesti revolucijo v državo samo s tem, da razbija obstoječi socialni organizem. Zgodovina dokazuje, da je državno šolstvo enostransko. Načrt je nedemokratski, ker je skrajno centralističen. Povsod odločuje minister in zopet minister, potem njemu naravnost podrejene prosvetne oblasti. Kot posvetovalni organ ima sicer dodeljen prosvetni odbor v Belgradu. Toda ta je sestavljen še po zakonu iz leta 1880., ki pa nikakor ne odgovarja sedanjim razmeram.

Obžalovati je, da ni minister prej predložil zakona z reformami prosvetnemu odboru, predno je začel presnavljati šolstvo. Če bi

se to zgodilo, gotovo ne bi bil s pomočjo prosvetnega odbora napravil tako reakcionarnega načrta, kakršnega imamo danes pred seboj. Pri oblastih je oblastni šolski odbor, ki je po sestavi nedemokratski in je sestavljen po veliki večini iz uradnikov, ki so od vlade odvisni. Pri glavarstvih ni nobenih šolskih odborov, ker tam kraljuje okrajni šolski nadzornik. Šolskemu upravitelju stoji na strani krajevni šolski odbor, v katerem imajo davkoplačevalci po deželi, ne pa v mestih s 30 tisoč prebivalci, po zakonu same dolžnosti, pa nobenih pravic. Če se ljudem nalagajo taka neznosna bremena za šolstvo, kakor jih določa zakon, bi bilo demokratično in socialno pravično, da se jim da tudi pravica ingerence na pouk in na nastavljenje učiteljev. Nedemokratski in nesvoboden je tudi načrt, ker zatira zasebno šolstvo. Nato je posl. Sušnik govoril o zasebnem šolstvu v Sloveniji in o velikih zaslugah slovenskih zasebnih šol, kar se tiče uspehov v šoli in vzgoje v narodnem in verskem duhu. Nemogoče je pogrešati zasebne iniciative pri vzgoji zanemarjene dece. Velikanska krivica napram zgodovini slovenskega naroda bi bila če bi se privatne šole odpravile. Druga karakteristična napaka je interkonfesionalna šola. S tem je zgrešen glavni cilj, namreč vzgoja značaja. Nikdar namreč ne more medverska šola vzgojiti človeka do koristnega člana človeške družbe, ker manjka učitelju vsak kriterij moralista in sili učitelja in otroka do hinavščine. Opozarja na velikansko nevarnost, ki preti naši državi, če se masam ljudstva odvzame pravi verski temelj in se ga hoče nasiliti samo s krilaticami »strpljivosti, človekoljubnosti in tako dalje.« Kot Slovenec zahtevam konfesionalno šolo, s katoliškega, zgodovinskega, pedagoškega in demokratičnega načela! Iz vseh navedenih razlogov odklanjamo v načelu predloženi načrt! Po govoru posl. Sušnika je bila seja zaključena in se vrši prihodnja jutri.

Tiskovni zakonski načrt.

Vladna večina dosledno nasprotuje svobodi časopisja.

Belgrad, 5. junija. (Izv.) Na današnji seji odbeka za tiskovni zakon so obravnavali člene, ki določajo kazni za delikte proti časti in delikte, ki so tiskovne narave. Kazni, ki jih določa načrt, so ogromne, do 10 let zapore in poleg tega do 200.000 Din denarne kazni. Vladna večina je pristala le na nekatere predloge, ki sta jih stavila člana opozicije dr. Polić in Franc Smodej ter Milan Grol. Razprava o tiskovnem zakonu se bliža koncu. V eni ali dveh sejah bo delo dokončano. Ker so se člani vladne večine le malo ozirali na predloge opozicije in je bilo v bistvu sprejetih le malo olajševalnih sprememb vladnega načrta, je pričakovati v zakonodajnem odboru zelo ostre debat v prilog tiskovne svobode in obstoja časopisja, ki je po zakonu ogroženo.

Vladna skrb za invalide.

Minister za socialno politiko priznava, da je zakonski načrt opozicije boljši od njenega.

Belgrad, 5. junija. (Izv.) Na današnji seji odbeka za invalidski zakon je prišel minister za socialno politiko Marko Gjuričić z enim civilnim in enim vojaškim poročevalcem. Predsednik odbora je predlagal, da se naj takoj začne načelna razprava o vladnem načrtu invalidskega zakona. Posl. dr. Behmen je v imenu opozicije izjavil, da je bil temu odseku izvožen njegov načrt zakona. Zato naj se njegov načrt najprej razdeli poslancem, da ga morajo prečitati in da se naj šele nato prične razprava o obeh. Predsednik odbora Milorad Vujičić izjavlja, da se bo Behmenov načrt takoj razdelil poslancem in izjavlja, da je vladni načrt nujen, vsled česar se mora začeti takoj o njem razpravljati. Posl. Franc Kremer nato izjavi, da je zbornica sicer res sprejela nujnost vladnega načrta, kar pa ne pomeni, da je treba delati sedaj na hitro roko brez zadostnega pomisleka. Odbor ima dolžnost predložiti zbornici tak zakonski načrt, ki bo invalidsko vprašanje temeljito rešil. Ker je Behmenov načrt v mnogih ozirih vreden največjega uvaževanja, zato se mora začeti razprava šele potem, ko ga bodo proučili, zato se naj nadaljevanje razprave odgodi. Končno je bil sprejet predlog dr. Bazale, da naj na-

vzoci minister razloži načrt, nakar naj se načelna razprava odgodi. Minister za socialno politiko dr. Marko Gjurič je načrt načelno obrazložil. Zanimive so nekatere njegove ugotovitve. Pri reviziji invalidov so se res godile krivice, katere hoče popraviti z zakonom. Invalidi niso izenačeni, tudi te hoče izenačiti. Za srbske in črnogorske častnike obstojajo nekatere predprave. Zanimivo je tudi, da je minister priznal, da dr. Behmenov načrt invalidskega zakona večinoma nudi, kakor njegov. Po eksploziji ministra za socialno politiko so posamezni poslanci stavili razna vprašanja. Nato je bila seja zaključena. Prihodnja je sklicana za sredo. Na njej se bo pričela načelna razprava.

Resen položaj na Kitajskem.

London, 5. junija. (Izv.) Po dosedanjih poročilih smatrajo položaj na Kitajskem za jako resen. Splošno smatrajo, da gre za gibanje proti tujcem sploh, ki ga netijo boljše viki, posebno pa za gibanje proti Angliji. Vsi inozemci v Shanghai so oboroženi. Oborožili so celo žene, ki priskočijo v največji nevarnosti na pomoč možem. Policija v Shanghai ima nalog, da takoj strelja na upornike. V Shanghaiju štrajka okoli 40.000 delavcev. Gibanje proti tujcem je obvezlo že skoro celo Kitajsko. Demonstracij proti tujcem v Pekingu se je udeležilo na 10.000 dijakov. Demonstranti v Pekingu so zahtevali, da se kaznuje angleški konzul v Shanghaiju in da se obsojijo na smrt vsi policaji, ki so na demonstrante v Shanghaiju streljali. Dalje zahtevajo uporni Kitajci, da se prekinejo vse trgovske zveze z Anglijo, da nihče ne sme prodajati živeža Angležem in da se angleške fabrike bojkotirajo.

Moskva, 5. junija. (Izv.) Sovjetska vlada proglašava vsako obdolžitev, da stoji Rusija v zvezi z uporniki na Kitajskem, kot zlobno izmišljotino.

Newyork, 5. junija. (Izv.) Generalni štrajk v Shanghaiju ima za inozemce že zelo neprijetne posledice, ker jim primanjkuje hrane. Banke so zaprte. Vodovodne naprave stražijo močni vojaški oddelki. Tudi inozemci v Pekingu stražijo vojski. V Nankingu pričakujejo vsak hip generalnega štrajka.

Peking, 5. junija. (Izv.) Oboroženi dijaki so hoteli vdreti v poslaniško predmestje. Vojaštvo jih je zadržalo.

London, 5. junija. (Izv.) V Shanghai sta prispeli danes dve angleški križarki. Če bo treba, bodo prepeljali v Shanghai večje število vojaštva iz Manile in iz Indokine.

Shanghai, 5. junija. (Izv.) Uslužbenci evropskih hotelov so stopili v štrajk. Policija je preiskala mnogo stanovanj in zaplenila znatno število komunističnih brošur.

London, 5. junija. (Izv.) »Daily Express« poroča, da je japonska vlada ponudila kitajski vladi svojo vojaško pomoč, če jo potrebuje.

London, 5. junija. (Izv.) Trgovska zbornica v Pekingu je sklenila bojkotirati blago in denar vseh držav, ki so udeležene na preganjanju Kitajcev v Shanghaiju.

ANEKSIJA REKE IN ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI ODNOSI.

Rim, 5. junija. Posl. Alfieri je predložil poslanski zbornici poročilo o aneksiji Reke. Poročilo naglašava srečno rešitev reškega vprašanja, ki je končno dovela Reko v naročje matere Italije, obenem pa omogočila prijateljske odnose med obema sosedoma — Italijo in Jugoslavijo — ki sta po zemljepisnih in gospodarskih okoliščinah tesno navezani druga na drugo.

ODOBRITEV VERSAILLESKE IN NEUILLYSKE POGODBE V ITALIJANSKEM PARLAMENTU.

Rim, 5. junija. Poslanska zbornica je večeraj odobrila versaillesko in neuillysko mirovno pogodbo. V razpravi je govoril med dru-

gimi posl. Salandra, ki je izjavil, da bi vsaka bistvena izprememba teh pogodb imela za posledico še strahotnejšo vojno nego je bila zadnja. Italija se mora najodločnejše upirati vsakemu poizkusu, da se Avstrija združi z Nemčijo. V tem vprašanju ima vlada vso deželo za seboj.

FRANCOSKE IZGUBE V MAROKU.

Pariz, 5. junija. (Izv.) Pred mešano vojaško-parlamentarno komisijo je izjavil Painlevé, da so izgubili Francozi v Maroku 318 mrtvih in 1115 ranjenih. Okoli 190 mož pa pogrešajo.

PADEC FRANCOSKEGA FRANKA.

Pariz, 5. junija. (Izv.) Caillaux je izjavil, da so zakrivil padec francoskega franka tekstilni fabrikanti, ki se preskrbujejo s tujimi valutami za nakup bombaža.

VROČINA V AMERIKI.

Newyork, 5. junija. (Izv.) Vročina v Newyorku je zahtevala večeraj 50 žrtev. V senci je kazal toplomer 38 stopinj, v Virginiji pa celo 48 stopinj.

NEVIHTE NA ŠVEDSKEM.

Berlin, 5. junija. (Izv.) Ob švedski obali divjajo hude nevihte. Potonilo je okoli 80 oseb.

Poljedelski krediti.

(Govor poslance dr. Kulovca v narodni skupščini v debati k vladnemu načrtu zakona o poljedelskih kreditih dne 29. maja.)

(Nadaljevanje.)

Edino pravilo: svobodno zadružništvo.

Kaj pomenijo poljedelski krediti? Če govorimo o zakonu o poljedelskem kreditu, moramo najprej vedeti, kaj tak zakon hoče doseči. Iz zakonskega načrta, ki nam je predložen, dobimo utis, da so imeli avtorji namen, da bo država dala toliko in toliko denarja na razpolago in da bodo s tem vse potrebe naših zadolženih kmetov zadovoljene. Gospod minister! Ta utis sem dobil v odseku, dobil sem ga iz knjige g. Stojkoviča in iz zakonskega načrta samega. S tem zakonskim načrtom hočejo med kmetiskim ljudstvom to razpoloženo ustvariti, da bo vsak kmet, čim bo ta zakonski načrt uzakonjen, baš radi tega zakona dobil v vsaki potrebi dovolj kredita na razpolago. Ali je to namen kmetijskih kreditov, da se bodo kmetje zanašali, da bodo dobili iz državnih sredstev kredit na razpolago? Kdor tako misli o zemljoradniških kreditih, tisti ima napačne pojme o pomenu in namenu take ustanove. Kaj naj znači zakon o poljedelskem kreditu? Poljedelski krediti imajo ta namen, da oborože kmetstva gospodarstva za denarno gospodarstvo. Poljedelski krediti imajo namen, da kolikor mogoče mnogo privatnih gospodarstev preskrbe s denarnimi sredstvi, da morejo z najboljšimi uspehi spopolniti in zboljšati svoje gospodarstvo. Zato se pa morajo ti krediti ozirati v prvi vrsti na onega, za katerega so namenjeni, to je na dolžnika-kmeta. Pri tem ne sme igrati nobene vloge na politika, ne vladno strankarstvo. Edini faktor, ki mora imeti pri dovoljevanju kreditov vpliv, je potreba dolžnika. To je torej pomen zemljoradniških kreditov.

Rekel sem že, da se je Glavni Zadrugi Savez, ko se je bavil s tem, kako naj se uredi vprašanje poljedelskih kreditov, oziral na izkustva v drugih državah. Kakšna izkustva pa imajo druge države? Prejšnja Srbija je z zakonom iz leta 1871. ustanovila takozv. okrajne hranilnice. S temi okrajnimi hranilnicami je hotela tedanja Srbija rešiti kreditno vprašanje. Toda s tem ni uspela in so vse okrajne hranilnice propadle. Tudi prejšnja ustanova, Uprava Fondova, ki jo je imela predvojna Srbija, ni uspela. Bile so pač državne ustanove. Bolgarija je hotela to vprašanje rešiti s poljedelsko banko, z bančnim aparatom in

bančno administracijo. Tudi to je bila državna ustanova. Kmet ni imel od nje nobene koristi. Vodstvo poljedelske banke je samo sprevidelo, da po tem potu ne gre naprej in da banka ne bo rešila tega zamotanega vprašanja. Zato je vodstvo banke samo začelo propagirati misel, da je povsod potrebno svobodno zadružništvo in da se more to vprašanje rešiti samo potom svobodnega zadružništva in temu zadružništvu naj da država samo svojo pomoč. V Romuniji so imeli prav tak poskus, a se tudi tam ni obnesel in je tudi tam vse propadlo kakor v predvojni Srbiji in Bolgariji.

Teh neuspešnih poskusov v nekdanji Srbiji, Romuniji, Bolgariji in tudi na Francoskem merodajni gospodje, ki so izdelovali zakonski načrt o poljedelskih kreditih, niso hoteli vpoštevati. Glavni zadrugi savez, ki je v imenu zadružništva izdelal projekt zakona o poljedelskih kreditih, jih je opozoril na te poskuse, opozoril jih je pa tudi na metode, ki so jih uvedle druge države, ki so to vprašanje resno in pametno rešile. Opozoril jih je tudi na to, da je edino prava oblika, kako naj se vprašanje zemljoradniških kreditov reši, svobodna zadruga organizacija dolžnikov, ki naj dobi od države podporo.

S tem načrtom smo tudi mi prišli pred vlado in smo zahtevali, da bi se iskustva tujih držav res upoštevala in da bi se pri nas končno javno nehalo z eksperimentiranjem in da bi se to vprašanje končno javno rešilo.

Ta načrt je bil sprejet od Glavnega Zadrugnega Saveza. Kaj pa je Glavni Zadrugi Savez? Ali sede morda v tem Savezu kak »protidržavni« elementi? Ali so v njem morda sami Slovenci in Hrvatje? Gospodje, Glavni Zadrugi Savez je strokovna organizacija, v kateri sede brez mržnje mirno pri skupnem delu za prosope našega zadružništva Slovenci, Hrvatje in Srbi. In kdo je najbolj propagiral ta zakonski načrt? Ta zakonski načrt, ki ga je sprejela Davidovičeva vlada, je bil v Glavnem Zadrugnem Savezu sprejet na pobudo in inicijativo — mislim, da lahko rečem — najboljšega in največjega zadrugnika v naši državi gospoda Mihajla Avramoviča. Ni se pa izrekel za ta zakon in načrt samo on, ampak so se izrekli zanj tudi drugi Srbi, ki jih pač ne morete prištevati med protidržavne elemente.

Za naše obmejno prebivalstvo.

Vprašanje narodnega posanca Dušana Serneca na gospoda ministra zunanjih zadev dr. M. Ninčiča zaradi razmejitev pri Hotedršici.

Razmejitev naše države z Italijo v občini Hotedršica se ima izvršiti po vesteh, ki krožijo med tamošnjim prebivalstvom, in po znakih, ki se dajo posneti iz dela razmejitelne komisije, na način, ki izroča prizadeto prebivalstvo gospodarskemu poginu. Ostale bi le gole hiše Hotedršice naši državi, polja, travniki in gozdovi bi pa bili pod Italijo. Meja bi šla tik za vasjo. Niti govora ni več o navodilu Davidovičeve vlade našemu zastopstvu razmejitelni komisiji, da se imajo katastralne meje občine varovati.

Postopanje komisije napravlja utis, kakor da bi Italijani stavliali preterane zahteve nalašč ravno pri tej občini, ker je prebivalstvo pri odhodu italijanske posadke ta dogodek slavilo z izobešanjem naših zastav, s petjem in streljanjem, da pa naše zastopstvo v komisiji ravno tu z neverjetno popustljivostjo vedno odneha.

Opozarjam, da so bili Hotenci pri obdelovanju svojih polj že dosedaj izpostavljeni neverjetnim šikanam italijanske obmejne straže.

Usojam si Vas tedaj gospod minister vprašati:

1. Ali so Vam te razmere v občini Hotedršica znane? 2. Ali hočete z vso odločnostjo varovati kot naše ozemlje občino Hotedršico v njenih katastralnih mejah? 3. Ali ste voljni izposlovati za obmejni promet Hotencev sliče gospodarske ugodnosti in olajšave glede obmejnih formalnosti, kakor jih navajam v svojem današnjem vprašanju na Vas g. minister glede občine Planine?

Izvolite sprejeti ob tej priliki g. minister izraz mojega odličnega spoštovanja.

Belgrad, 28. maja 1925.

Dušan Sernee, narodni poslanec.

Beleške.

Defetizem, separatizem in protidržavnost. »Jutra«. Včasih se zgodi, da mora tudi kak slovenski časopis povedati, kaj se godi po svetu, ki se razprostira okoli cele Jugoslavije in od katerega naša država ni ločena s kitajskim zidom. Slovenci kot majhen narod moramo biti že zadovoljni, če o svetovnih dogodkih sploh kaj izvemo. Tudi mi smo pretekli mesec v dveh člankih poskusili opozoriti slovensko javnost na nekatere važne dogodke v veliki politiki in smo povedali med drugim, da se Anglija nič kaj posebno ne poteguje za ohranitev mirovniških pogodb, dalje da se pripravljajo združitev Avstrije z Nemčijo in še več takih stvari. Celotno smo omenili, da se pripravljajo na daljnem vzhodu važni dogodki. Naše informativno poročanje pa nam je silno zamerilo slovenski demokratični denuncijant, ki je vtihtal v radikalno »Samoupravo« svoj klopoteč, češ da se mi z informacijo tudi sami zavzemamo za to, naj bi se vse to tudi zgodilo, o čemer smo poročali. Na take očitke slovenskega denuncijanta v »Samoupravi« smo odgovorili večeraj. Kako pa smo se začudili, ko smo prebrali večerajšnji uvodnik v »Jutra« in videli, da tudi »Jutra« poroča, da Angleži niso več brezpogojno za ohranitev mirovniških pogodb in da se tudi — horrible dictu! — Francija približuje angleškemu stališču in da zahteva ustanovitev podonavskega bloka (ki pomeni več ali manj obnovitev stare Avstrije!), in gospodarske koncesije Avstriji od strani nasledstvenih držav! Ali bo slovenski demokratični denuncijant sedaj ovdal »Samoupravi« tudi »Jutra«, da se vnema za revizijo mirovniških pogodb, da širi defetizem in separatizem, da se ogreva za obnovo stare Avstrije in da želi razpad kraljevine SHS?

Rešilne ekspedicije za Amundsena.

Norveška postaja je nervozna in se je začela bati. Mislijo na ekspedicije in razmotirajo možnosti. Tri, pravijo, da so: 1. Amundsen se je spustil na povratku od tečaja do Spitsbergov na led ali na vodo; 2. šel je na Alasko naprej, a mu je zmanjkalo bencina in je moral pristati; 3. potuje proti rtiču Columbia. V teh treh smereh se mora voditi rešilna akcija, in sicer: 1. Oba norveška hidroplana odideta danes v soboto proti Spitsbergom in preiskujeta ledeni rob med Spitsbergom in vzhodno grenlandsko obalo; 2. Amerikane Mc Millan odpotuje na rtič Barrov na Alaski in išče tam okoli; 3. Francoz Charcot gre ob Grenlandiji proti rtiču Columbia. Kaj pa četrta možnost? Vsak misli nanjo, a izreči je nihče ne upa.

Očeta Ellsworthovega je od razburjenosti zadela kap in je umrl. Ellsworth je ekspedicijo na polovico financiral in je bil vodja enega aeroplana.

Kanada je proglasila ves svet do tečaja za svojo last.

Berlin, 5. junija. (Izv.) Danes se je pričela rešilna akcija za Amundsena. Nobenega upanja ni več, da bi se Amundsen vrnil z letalom.

Sibirski iskalci zlata.

Iz mesta Irkutsk se poroča sledeče: Vest, da so v ozemlju Aldan odkrili velikanske zlate rudnike, je vzbudila pri prebivalcih vzhodne Sibirije silno vznemirjenje. V puščave se spreminjajo v bližini zlatih najdišč se nahajajoče pokrajine, ker vse prebivalstvo teh krajev hiti v objubljeno deželo po zlato. Rudniški delavci v premogovnikih zapuščajo v velikih množicah svoje delo in se odpravljajo v pokrajino Aldan; ljudje pa, ki se vračajo iz zlato dežele, se vdajajo v silni meri pijančenju in zapravljanju.

To poročilo se je razširilo iz Moskve. Še prej, pa so se pojavile vesti, ki so bile poročile Moskve podobne, vendar bolj razburilive. Samo ena beseda pa je v vseh naznanilih bila gotovo imenovana, namreč zlato. V Sibiriji, nad Bajkalskim jezerom, v ozemlju reke Lene, so bili odkriti novi zlati rudniki, njih bogastvo še ni znano vsled obsežnosti ozemlja, tja hite ljudje v množicah, da postanejo bogati in srečni. Tako se je govorilo povsod.

To govorica je mnogim Rusom tostran in onstran Urala zmedla glave. Ni pa povzročila razburjanja ta novica ljudem izven Rusije in ne ve se, da bi kdo izmed lahkomisljenih ljudi iz Nemčije, Amerike, Holandske ali drugih dežel, kot se je to pred stoletji vršilo v zlato deželo Kalifornijo, hitel po zlato v sovjetsko Rusijo. Misli pa se pri tem, da se sovjetska oblastva iz kakšnega političnega razloga trudi, da svet izve o neizmernem ruskem bogastvu, ko sama vsemu temu pogosto ne veruje.

Naj je temu kakor hoče, ostane pa dejstvo, da poseduje ozemlje reke Lene že stoletja bogate zlato žile, ki so se še pred vojsko, pod carsko vlado primitivno izrabljale, pod revolucijo je vse to propadlo. Možno je, da posveča komunistična vlada

sedaj, ko ji primanjkuje drobnega denarja, večjo pozornost tej zlati zemlji. Veliko ve pa pisati o ruskih zlatih rudnikih sovjetsko časopisje.

Listi iz Moskve poročajo, da iz vseh dežel ogromne Rusije hiti narod — delavci, kmetje, lovci, različni radovedneži itd. — v aldanski kraj. Če se vozimo z rečnim parnikom po Leni, prišedi od Bajkalskega jezera, ali če porabimo v zimi ob obrežju reke se nahajajoče pot — najdemo povsod iskavce zlata vseh vrst. Vsi pa govorijo samo o enem — o zlato in tistih, ki so v zlato deželi že našli svojo srečo.

Različne, zanimive stvari izvemo iz takih pogovorov. »Pravda« poroča sledeče: Nek star kmet, obraz njegov je podoben svetniku, pripoveduje šepetaje: »Prošlo jeseni se je vrnil v našo vas Znamenskoje star človek in sicer iz zlatih rudnikov. S praznimi rokami? Niti misliti! Prinesel je vrečo, v kateri je bilo 20 funtov (1 funt = 409,5 g) zlata. Delal pa je v Aldanu samo 5 mesecev in to v poletju. Aldan je bogata pokrajina, v sebi skriva čisto zlato...« Drugi kmetič z lokavimi očmi in ostro brado pripoveduje drugo čudo: »Jeremje je bil v naši vasi najbolj neumen človek. Nihče se ni mogel primerjati z njim! Na njivah so ga k delu sprejemali samo iz sočutja. Naenkrat pa se odpravi s svojim bratom v aldanski kraj. Rekel je samo: »Grem na pot« ter je odšel. To je bilo spomladi. V jeseni pa se je mož vrnil — z 20.000 rublji v dukatih in 15 funti čistega zlata. Sreča pa ga je popolnoma spremenila; še celo bolj inteligenten obraz je dobil. — Njegov brat pa, ki ga je spremljal, mu je v tajni (severnosiбирski pragozdovi) umrl... Veliko jih ostane tam. Ne prvi zastoj sibirski pregovor: »Kdor zapusti žiljo Aldana, ima pred seboj dolgo življenje...« Fakti je, da so iskavci, ki so zgrešili pot po neprodilnih neizmernih gozdovih tajge, iščeč Aldan, tavalji po več mesecev ter da so v neki taki karavani zaradi pomanjkanja hrane začeli drug drugega po žrebu ubijati, da so

se mogli prehraniti, dokler nista ostala dva, ki sta komaj živa dospela v aldanski kraj.

Na poti srečavamo cele trope popotnikov, ki prenočujejo na prostem; z rdečimi, divjimi obrazi in bliskajočimi očmi sedijo pri ognju in pijejo sibirski čaj. Sedijo eden poleg drugega, nihče pa ne zaupa svojem sosedu. Opazujejo drug drugega — kot bi bile divje živali. Najbližja župinja je oddaljena več kot 1000 vrst (1 vrsta = 1.067 m). Ni treba cerkve, ker so tu mošče, ki jim cerkveni blagoslov ne pomeni ničesar. Mnogi izmed njih so bivši kaznjenci, ki so bili prijeti že za carske vlade.

V teh krajih pa se zbirajo tudi ljudje, ki nimajo namena iskati v zemlji zlata ali pa imajo za iskanje zlata premalo zaupanja — ti pa imajo drug dobičkanosen posel; oni skrbijo za življenske potrebe, žganje, obleko in druge stvari. Zima traja tu 8 mesecev, v tem času pa je vsak dovoz onemogočen. Vsi ti dobro služijo. Največ se s tem pečajo ondodni prebivalci, Jakuti. Imajo pa roparske pogoje v svoji trgovini; polovico pri njih naročenih produktov vzamejo sami — za kritje dovoznih stroškov.

Ozemlje aldanskih zlatokopov se razteza na več kot 100 vrst. Največji vasi Petropavlovskoje in Ustmariskoje sta bili že pred 30. leti ustanovljeni. Semkaj je prilo sedaj še okoli 8000 delavcev, ki s svojimi družinami oživljajo nove, manjše naselbine od 10—15 kot. Število zasebnih iskavcev zlata (oni, ki niso domačini) pa raste neprestano — v tisoče. Postavili so si svoja posebna mesta, v katerih so razne trgovine, kinematografi, klubni itd. »Klube« je revna, lesena baraka, kjer se, pri svitu petrolejek, delavci vdajajo hazardnim igrar. Umori in ubojo so tu na dnevnem redu.

Vse to ozemlje spada h komunistični republiki Jakutov. Republika je poslala iz Irkutskia oddelek brambovcev v ta namen, da se zadrži red v teh divjih krajih. Oblast plača vsakemu teh vojakov več kot 250 červoncev (3000 nemških mark),

imajo pa poleg tega prosto stanovanje in oskrbo — le malo od teh pa ostane v službi več, kot nekaj tednov; kmalu izstopijo iz te službe, ker jih vabi bogastvo in sreča na vseh straneh.

Zima je tu strašna. Lena zamrzne že v oktobru, pota so nedostopna za promet. Dovoz izostane popolnoma. Z žilivi je seveda preskrbljeno za zimo. Večkrat pa se zgodi, da zaloga predčasno pade, potem pa je marsikdo pripravljen za 1 pud (163,8 kg) moke ubiti bližnjika. Cene se zvišajo neprimerno; za 1 kg kruha je treba plačati 2, za eno jajce 1 červonec, za 1 funt mesa 5 červoncev itd. Plača se seveda v čistem zlato, pri tem pa se, na razne difference pri tehtanju zlata, gotovi ljudje zelo malo ozirajo. Za steklenico žganja se plača večkrat z zlatim prahom napolnjen napitek.

Ce pa je zimska sezona lakote dosegla vrhunec, ko je postalo zlato ravno tako malo vredno kot človeško življenje in ko prebivalci Aldana uvidevajo, da je tako življenje postalo nemogoče — tedaj dospe v prvih pomladnih dnevih po Leni mogočno obložen parnik. Dan slovesnosti za Aldan! S parnikom pripeljejo živila in nove iskavce zlata. V telu poletja je redon tedenski promet. Vse od ovr se vsaki parnik za 1 ali 2 dni zakasni, kar silno vpliva na vse prebivalstvo; z obrazov se jim bere, kako zelo želijo stika z ostalim svetom; na njih teži »zlata samotna Aldana, ki ne dopušča druge njanosti, kot prihod parnika, s katerim je pozabljeno za nekaj časa njih samotarenje.

Celotna slika tega življenja ni razveseljiva in vkljub izredni propagandi ostane končno, pri bližnjem opazovanju, malo vabljivega. Če upoštevamo še, da so zakoni o oddaji zlata drakonično strogi, da je mogoče tuja z njegovo posestjo spraviti brez hrupa na drugi svet, tedaj nastane opozorilo za tiste, ki sanjajo o zlato, samo ob sebi. Gotovo je, da ni vse zlato, kar se svet, posebno pa ne v tujem kraju aldanskem.

Dnevne novice.

Sej vodstva SLS je sklicana za nedeljo, 7. t. m. ob 10 dopoldne v knjižnično dvorano Jugosl. tiskarne v Ljubljani. Glavno poročilo poda načelnik stranke dr. Korošec. Če bi kak član vodstva po kaki pomoči ne dobil vabila, naj vzame to sporočilo blagohotno na znanje in se seje gotovo udeleži.

Kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. Doslej so se priglasiili mnogi odlični udeleženci iz inozemstva. Olomuški nadškof dr. Leopold Prečan je sporočil, da se bo z velikim veseljem odzval povabilu in se udeležil kongresa. Iz Poljske bo prišlo več duhovnikov in dva škofa: Przewdziecki (Siedlec) in apostolski administrator Hlond (Salezianec) iz poljske Slezije. Slovenski udeleženci, naj točno naznanijo, če žele, da jim preskrbimo hrano in stanovanje. Kdor ne bo tega posebe naznanil, temu odbor ne bo poskrbel stanovanja in hrane. Program za prireditve v nedeljo 12. julija se bo posebe objavil. Legitimacije bomo razposlali ob koncu tega meseca. — Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Rožna ulica 41.

Poslanec Dušan Sernec je pri finančnem ministru dr. Stojadinoviću vložil sledečo interpelacijo: Gospod minister! Podpisani si ušojta prositi takojšnje odprave in sledeči zadevi: Posestniki iz Kranjske gore in okolice ženo poleti svojo živino na pašo na lastno planino »Trenta«, ki leži na italijanskem ozemlju. Pri odgonu in pri vrnitvi živine posluje carinarna in državni veterinarski organ na našem in italijanskem ozemlju. Med tem, ko morajo naši državljani za to uradno poslovanje na našem ozemlju plačati visoke pristojbine, poslujejo italijanske oblasti za naše državljane brezplačno. Vrh tega mora pri nas vsak posestnik za vsako svojo živino na carinarnici položiti kavicjo, ki jo dobi v jeseni povrnjeno. Izvolite odrediti: 1. da se pri odgonu in pri vrnitvi živine s planine »Trenta« ta prešteje in pregleda na določen dan skupno v Kranjski gori in ne na meji, in da se za to prizadejim posestnikom ne napravljajo nobeni stroški, 2. da se carinarska postaja v Kranjski gori zadovoljuje z jamašvom posestnikov, namesto da zahteva od vsakega posameznika kavicjo v gotovini. Zadeva je nujna, ker odženo posestniki svojo živino na pašo že sredi junija. Belgrad, 29. 5. 1925. — Dušan Sernec. — Kakor za planino »Trenta« v Kranjski gori, je napravil gospod poslanec potrebne korake tudi za planino »Zajezerom« v Ratečah.

Smrtna kosa. Umrli je 27. maja na Jezerškem Štularjeva mati gospa Alojzija Weiss-eisen, daleč okrog znana kot bivša posestnica Štularjeve gostilne pod Jezerškim vrhom, v starosti 84 let. Njenega pogreba dne 29. maja se je udeležilo veliko občinstva z Jezerskega, Bele in Zel. Kaple. Štirje duhovniki so rajno mater spremili k zadnjemu počitku, med njimi njen lastni sin gosp. Franc Virnik, kanonik in župnik v St. Jurju pri Celovcu. Gosp. Franc Senk, duh. svetnik in župnik v St. Jakobu ob Rožu je imel kratek in ganljiv nagrobni govor. Tri tedne prej je umrl njen sin Janez Virnik v starosti 57 let po kratki bolezn. Naj obema sveti večna luč. Težko prizadej in ugledni Štularjevi rodbini pa naše iskreno sožalje! — Umrli na Pluski pri Radohovi vasi g. Anton Pangerc, po domače Dolgorajžnik. Bil je mnogo let odbornik pri posojilnici. Zogreb bo v nedeljo ob 8. Naj v miru počiva!

Ob izletu Umotnostno-zgodovinskega društva k Sv. Primožu nad Kamnikom bo v nedeljo 7. t. m., ondi sv. maša ob devetih.

Učinki novega stanovanjskega zakona. Iz krogov hišnih posestnikov smo prejeli in kot objektivni regulatorji mnenja obeh strank objavljamo: »Slovenec« je v eni zadnjih številkih priobčil pod zgorajšnjim naslovom notico, v kateri razpravlja o novem stanovanjskem zakonu na način, ki ga nikakor ne moremo odobravati. Ugotavljamo, da z novim stanovanjskim zakonom še daleko niso dane pravice, katere so priznane drugi privatni lastniki in ki jih več drugih držav že priznava tudi za hišno posest. Vendar pa hišni posestniki z ozirom na socialne razmere uvidevajo, da morajo tudi hišni posestniki od svoje strani doprinesiti žrtve o tem perečem vprašanju. Položaj za hišnega posestnika pa je bil do danes prevečini tak, da je moral gledati z žalostjo, kako razpada njegova, največkrat z velikim trudom in vztrajno štedljivostjo pridobljena hiša, med tem ko je marsikateri najemnik, ki ga je zakon štiti neopravičeno, izrabljaj ugodnosti tega zakona ter se ni niti v najmanjši meri zavedal, da zakon ne daje samo pravic, ampak tudi dolžnosti napram onemu, ki mu je prišlo v težkih časih z najpotrebnejšim, to je s stanovanjem na pomoč. Kar se tiče najemnin, moramo ugotoviti, da še daleko niso v skladu s stroški za vzdrževanje hiše ter niso v nikaki primeri s cenami vseh drugih življenskih potrebščin, katere mora hišni posestnik večkrat plačevati nad zlato pariteto. Kakor pri vseh drugih predmetih, bo treba tudi pri stanovanju odreči se marsikateri preveliki udobnosti in se počasi navaditi na življenski princip: »Vsak po svojih razmerah.« Splošno je znano, da je strošek za stanovanje pred vojno znašal eno petino prejemkov, med tem ko danes z novim življenjem ne dosega niti deseti del prejemkov slabše plačanega najemnika. Omejiti se bo

torej treba pri vseh, pa prav pri vseh življenskih potrebščinah in nepotrebščinah, in to vsem krogom brez izjeme. Bojazen, da bi po novem stanovanjskem zakonu bilo manj stanovanj, je popolnoma neopravičena, ker bodo posebno oni, ki so bili po krivici zaščiteni, skušali postaviti si lastni dom in tako omogočiti vselitev šibkejšim slojem, ki so doslej bili brez stanovanja ali se potikali po kletih, vagonih itd. Rešitev stanovanjskega vprašanja pa leži samo v zidanju hiš in tukaj imajo hvaležno nalogo država za svoje urade in uradnike, občina, zadruga, pa tudi vse organizacije najemnikov, da pride čimveč ljudi do lastnega doma.

Interpelacija na železniškega ministra. Poslanec Sernec je stavil na železniškega ministra Radojeviča vprašanje radi odkupnine in odškodnine za svet, ki ga uporablja v Kranjski gori železnica, za katerega pa prizadeti posestniki še danes niso ničesar prejeli.

Za izenačenje ženskih pravic v dednem pravu. »Narodna ženska zveza SHS« je uvedla akcijo za izenačenje ženskih pravic v dednem pravu. Gre za to, da se prepreči, da ne bi se pri izenačevanju zakonov raztegnile tostvarne določbe srbskega državlanskega zakonika iz leta 1844. na celo državo. Po teh določbah žena nikdar ne more podedovati nepremičnin ne po starših ne po možu, marveč ji pripada le preužitek v domači hiši. Neglede na to, da so te določbe v današnjih gospodarskih razmerah sploh, posebno pa še v industrijskih deželah z malimi posesti docela neuporabne, bi s tem žensko bviših avstroogrskih pokrajin izgubilo svoje dosežanje pravice v dednem pravu. Ob normalnih parlamentarnih razmerah bi bilo ob sebi izključeno, da bi se tak zakon v skupščini odobril, spričo sodanje, čisto enostransko sestavljene parlamentarne večine pa kaj takega ni nemogoče. Zato je akcija celokupnega ženstva v svrhu moralnega pritiska zelo umestna. Da bo parlamentarna opozicija storila svojo dolžnost, ni dvoma. O stvari bomo še pisali.

Slušatelji veterinarske fakultete zagrebske univerze v Sloveniji. Na binokostne praznike smo slušatelji 8. sem. veterinarske fakultete napravili pod vodstvom priv. docenta g. dr. Adalberta Ogrizka gospodarsko ekskurzijo v Slovenijo. V soboto zjutraj smo se pripeljali v Kamnik. Tu smo se pod vodstvom predsednika zadrug g. Borca upoznali z združeno organizacijo slovenskih maloposestnikov v Kamniku in okolici. Ker nam je gosp. predsednik stavil na razpolago avto, smo si mogli v kratkem času ogledati mlekarstvo, kreditno in nabavno zadrugo, dalje živinorejo maloposestnikov, kar nas je posebno zanimalo ter veleposestvi Kržiž in Harbach. Poudariti moramo, da smo tako bogat program mogli dovršiti le vsled požrtvovalnosti in velike vne-me g. Borca, ki se je stavil s svojim dolgoletnim izkustvom ekskurziji na razpolago. Izrekamo mu pristočno zahvalo. Na same binokosti smo si ogledali znamenite starine veterinarskega nadzornika g. N. Sadnikarja, ki je tudi veliko pripomogel, da je naša ekskurzija v kamniškem okraju tako lepo uspela. V Domalah nam je agili in vedno navdušeni gosp. župnik Franc Bernik razkazal slavninarsko tovarno Franca Cerarja, Društveni dom, strojno in kitarstvo zadrugo itd. V Trzinu, kamor smo prišli v ponedeljek, smo si pod vodstvom zelo ljubeznega g. dr. K. Ahačiča ogledali industrijske naprave mesta, posebno njegovo tvornico kos, srpov in klinov. Njemu se na osobito srčnem sprejemu prav iskreno zahvaljujemo. Žalibog nam ni bilo mogoče ogledati si velike bombaževne predilnice Gassner in Glanzmann, koje vodstvo nam iz do sedaj nezanih vzrokov na naš odnosni dopis še niti odgovorilo ni. Na binokostni ponedeljek smo si na veleposestvu g. barona Borna pri sv. Katarini ogledali krasno urejene hleve in gospodarske naprave in po pol uri dolgi vožnji z gozdno električno železnico tudi gozdno-industrijske naprave v Medvodah. V torek smo še posejili veličastno Bohinjsko jezero, romantični Vinčar in biser Slovenije Bled, od katerega smo se s težkim srcem poslovili. V Ljubljani smo si ogledali pod vodstvom veterinarjev g. Šlajpaha in g. Tepine drž. žrebčarno in podkovsko šolo na Selu. Poslavljajoč se iz bratske nam Slovenije čutimo prijetno dolžnost, da se vsem onim, ki so pripomogli k uspehu naše ekskurzije, najpriščneje zahvaljujemo. — Zagreb, 4. junija 1925. Franjo Kovač, cand. vet. med.

Belgrajski medicini v Sloveniji. Te dni se mudi v Sloveniji skupina belgrajskih medicincev v spremstvu profesorja balneologije. Obiščejo Rogaško Slatino, Dobro in Bled, potem pa si ogledajo zdravstvene ustanove v Ljubljani.

Za invalide. Ministrstvo za socialno politiko je dovolilo 3 milijone dinarjev kredita za enkratno podporo invalidom v svrhu nabave obrtnega odnosno poljedelskega orodja. — Isto ministrstvo je dovolilo brezplačno zdravljenje za invalide v kopališčih: Koviljači, Vrnjački Mataruški, Ribarski in Vranjski Banji v času od 15. junija do 15. septembra. Invalidi imajo pri odhodu v kopališče in pri vrnitvi brezplačno vožnjo na železnih.

Peronospora na trti. Kakor je bilo pričakovati, se je 1. napad peronospore že pojavil. Podpisani jo je sam našel v šolskem vinogradu. Sedaj velja hitro škropiti v drugi, po čevlju pa v tretji. Obakrat prideni-

mo 100—250 gr sulikola in škropimo tudi po grozdju. B. Skaličsky.

Izlet hrvatskih planincev na Kum. Zagrebška podružnica Hrv. planinskega društva priredi v nedeljo dne 7. t. m. izlet na naš Kum pri Zidanem mostu.

Promocije na vseučilišču. Dne 9. junija t. l. ob 12 dop. bodo v zbornični dvorani tukajšnje univerze promovirani za doktorje prava sledeči gospodje: Stojan Bajič iz Postojne, Hinko Lučovnik in Gojmir Tominešek iz Ljubljane in Srečko Grmovšek iz Pilštana.

Gasilska vaja prostovoljnih gasilnih društev Kozarje-Podsmreka, Vič, Dobrova, Brezovica in Brdo se vrši v nedeljo dne 7. junija t. l. ob pol 14 iz Kozarij na Brdo. Brizgalne bodo razpostavljene na raznih krajih; na znamenje roga, da je nastal požar, bodo vse brizgalne prihitele v Kozarje in se bodo razpostavile do Brda tako, da bodo ena drugi oddajale vodo do prostora, kjer bi se na domišljenem kraju imeli vršiti požar. Pri mostu v Kozarih bo postavljena elektromotorna brizgalna, ki bo pihala vodo do vasi Vrhovce in od tam dalje pa druge brizgalne do lica mesta na Brdo. V slučaju slabega vremena se vaja preloži na dan 21. junija t. l.

Oklic. Dne 15. junija 1925 ob 8. uri in naslednje dni se bodo prodajali v konkurzni zadevi trdkke Franc Calari in brat, lesne industrije na licu mesta v Virmaših št. 49 pri Škofji Loki-kolodvor z javno dražbo predmeti kakor: pisarniška oprema, pisalni stroj, osebni avto in vozovi, konjska oprema, različno orodje ter strojni deli in pritlikline za mizarški in žagarski obrat. K draženju se bo začelo pozvati šele pol ure po zgoraj navedeni uri, med tem se lahko ogledajo predmeti. — Okrajno sodišče v Škofji Loki, odd. I., dne 30. maja 1925.

Ustanovi za vrtnarske vajence, letno po 1500 Din, sta razpisani. Podrobnejše podatke vsebuje razglas velikega župana v »Urad. L.« št. 43 z dne 12. maja t. l. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 15. junija 1925 pri velikem županu v Ljubljani.

Iz »Uradnega lista« št. 50 z dne 3. jun. 1925. Državna kmetijsko-kemijska zavoda v Ljubljani in v Mariboru se imenujeta odslej Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani odnosno v Mariboru. — Razpisana so 4 mesta pisarniških uradnikov (kancelistov III/3 ali III/4 pri okrajnih glavarstvih v Kočevju, Brežicah, Laškem in v Logatcu.

Pogreša se 62 letni Janez Debelak, doma iz Luze v kranjskem okraju, ki je stanoval zadnji čas na Javorniku. Odšel je že 1. junija od doma in se še ni vrnil. Mož je bil v zadnjem času precej bolehen in je večkrat izjavil, da bo skočil v vodo. Debelak, ki je samec, je precej velik in je šel oblečen v čedno temnosivo obleko.

Vlom v Češnjavcu. Na Češnjavcu pri St. Rupertu je bilo vlomljeno pred nekaj dnevi popoldne, ko so bili domači odsotni pri delu, v nezaklenjeno podstrešje. Tat, ki je moral domače razmere dobro poznati, je odnesel iz zaklenjenega kovčka, katerega je razbil, 870 Din gotovine, nekaj starega srebrnega denarja, srebrno uro z verižico, novo moško obleko, nekaj perila in stroj za lase striči, v skupni vrednosti do 10.000 Din. To tatvino je izvršil neki 50 letni neznanec, ki je hodil delj časa po okolici.

Voika-čevlji, Krekov trg 10/I. nadstropje, so reze priznane najboljši in najcenejši. 3718

Obleke

kupite najugodnejše pri

Jos. Rojina

Ljubljana

Iz Ljubljane.

Ob 75letnici knezoškofa Jegliča ni prihaja v spomin, kako so ob deklaraciji sovražile avstrijske oblasti našega visokega jubilarja kot Slovana. Celotno vojaštvo je to mnenje zlorabilo. Sin moj je imel takrat kot enoletni prostovoljec delati izpit v Sl. B., toda neki general mu je že zaradi imena (Jeglič) zastavil prvo nad vse vzemirajoče vprašanje: »Sagen Sie mir, sind Sie ein Anverwandter des Hochverrätters von Laibach?« Kakšen učinek je imelo vprašanje na uspeh izpita si lahko mislim.

Udeležencem I. kongresa kršč. socialistov Na dan kongresa v nedeljo 7. junija t. l. priredi kat. akad. društvo »Borba« prijateljski sestanek ob 6 zvečer v dvorani in na verandi Akad. doma na Miklošičevi cesti poleg »Uniona« za udeležence kongresa pri pogrnjenih mizah. Sodelujeta pevski zbor in orkester »Borbe«. Udeleženci kongresa in prijatelji, vljudno vabljeni! — Pripr. odbor za I. kongres kršč. soc.

Slava 16. topniškega polka. Včeraj je ob bajal domač topniški polk št. 16 svojo slavo v spomin na oni dan pred 6 leti, ko so baterije

tega polka prvič prodirle na Gosposvetsko polje. K slovesnosti se je zbral ob pol 11 ves polk s polkovnikom M. Antonijevićem na čelu in številni gostje iz vojaštva in meščanstva. Med drugimi smo opazili divizijskega generala Stojanoviča in Živkoviča, velikega župana dr. Baltiča, zastopnika mestne občine gerente gg. dr. Puca, Likozarja in Turka, češkoslovaškega generalnega konzula dr. Beneša, francoskega konzula Flacha, predsednika odvetniške zbornice dr. Majarona, rektorja vseučilišča dr. Hinterlechnerja, policijskega ravnatelja dr. Guština, železniškega ravnatelja dr. Borka, ravnatelja poštnega in brzojavnega urada dr. Gregoriča, zastopnika delegata ministrstva financ finančnega svetnika dr. Spindlerja in mnogo rezervnih častnikov. Bogoslužni obred in rezanje kolača je opravil č. g. prota D. Jančič ob pripomoči polkovnika Antonijevića kot domačina, najstarejšega podčastnika Peroviča in najmlajšega topničarja. Po rezanju kolača je nagovoril polkovnik Antonijević svoje moštvo v domoljubnem duhu. Razložil mu je pomen Gosposvetskega polja in tam stoječa svetinje slovenskega naroda vojvodskega prestola in pomen obreda ustoličenja vojvod po slovenskih kmetih, omenil je pomembni dan, ko so prvič jugoslovanski topovi privezili na Gosposvetsko polje, in izrazil upanje, da bodo tedaj, ko bodo drugi prišli na to polje jugoslovanske baterije, tam za vedno ostale. Sklenil je s trikratnimi živjo klici na kralja Aleksandra. Za njim je pozdravil moštvo divizijski general Stojanović in mu priporočil, da posnema zgled svojih tovarišev pred 6 leti in se vstrajno pripravlja na oni dan, ko ga pozove najvišji gospod zopet na osvoboditev bratov, ki so še ostali z Gosposvetskim poljem vred pod tujo oblastjo. Tudi on je zaklical trikrat živjo najvišjemu armadnemu gospodu. Nato je polk defiliraj pred divizijskim generalom in zbranimi gosti. Sledila je pogostitev gostov z mrzlim prigrizkom. Popoldne je bila zabava moštva. Pri tej priliki so vprizorili živo sliko »Mrtva baterija«, ki nas je zopet spomnila vseh grozot vojne in nepreglednih žrtev, ki jih je bilo treba za naše osvobodjenje izpod nemškega in mažarskega jarma.

Umrli so v Ljubljani: S. Liberija Terezija Zemljak, usmiljenka, 24 let. — Bogomir Sušnik, sin tovarn. livarja, 18 dni. — Fran Toman, pismonoša, 39 let. — Antonija Jevnikar, rejenka, 1 leto. — Zvonko Pasar, sin varnostnega stražnika, 4 leta. — Štefka Boh, delavčeva hči, 17 mesecev.

Petkov trg. Poleg razne zelenjave, ki je običajno na trgu, je imel petkov trg na razpolago lepe kumare po 20 Din kilogram, graha v stroku in oluščene po 8 Din kg, špargljev šop po 20 Din, novega krompirja po 8 Din, pese po 10 Din in razne jako lepe solate. Izredno mnogo je bilo na trgu rdečih jagod po približno 25 Din kilogram. Gob, ki jih že mnogi težko pričakujejo, je letos jako malo in sta jih imeli samo dve okoličanki v malih košaricah in to seveda jako drago. Goba je stala 30—40 kron. Bilo pa je veliko žab po 4—6 kron krak, dalje so se dobile domače ribe, kakor pečenke, belice, meniki, mrene, perši, klini in črnooke. Dobili so se tudi lepi raki po 15 do 18 kron.

Preprečen požar. Učenka ljudske šole Antonija Sluga iz Orlove ulice je opazila predvčerajšnjim okoli pol 8. ure zvečer, da se je vnela stena med kuhinjo in sobo. Poklicala je takoj gasilce, ki so razkopali steno in našli, da je gorel v steni vezni tram, katerega so takoj pogasili. Škode je okoli 400 Din. Gasilci so izjavili, da bi bil nastal v kratkem v hiši gotovo nevaren požar, kakor hitro bi bil tram, ki se je vnel vsled vročine od štedilnika, pregorel do konca stene, in če ne bi bili pravočasno razdrli stene in tram pogasili.

Trdovratna mlada begunka. Zidarski pomočnik Josip Dover iz Ravnikarjeve ulice je javil, da mu je pobegnila komaj 11letna hčerka Gabriela. Deklica je odšla od doma oblečena v sivobelo krilo s temnim površnikom, bosonoga in gologlava. Deklica je že prej enkrat pobegnila in jo je pripeljala zopet na dom policija.

Iz Štajerske.

Zahvala »Slomšček«. Slabe denarne razmere, ki so nam onemogočale kritje društvenih izdatkov, predvsem kritje naročnine precejšnjega števila revij, so nas prisilile, da smo zaprosili za tujo pomoč. Neposredno pred božičnimi prazniki smo razposlali prošnjo častitlim gospodom duhovnikom mariborske škofije s ponižnim z nekako obupnim vzklikom, da nas podprejo, ker nam je drugače uspešno delo onemogočeno. Vsem gospodom, ki so se naši prošnji odzvali in nam po svojih močeh pomagali, izreka »Slomšček« tem potom najprširnejšo zahvalo. Častiti gospodje! Vaša podpora ni šla v izgubo, temveč je vsaka najmanjša svotica naložena, da obrodi vsaj deseteri, trideseteri, če ne stoteri sad v dosega tistega velikega smotra, ki ga Slomšček zasleduje. Ako se oziramo na ta smoter, nam ne sme biti nobena žrtev prevelika, četudi nas

Danes vsi na

vojaški koncert

K. LOZARJU

Rožna ulica št. 15

Cenj. občinstvu si dovoljujem naznaniti, da sem prevzela staroznano gostilno »pri Lozarju«. — Otvoritev popolnoma renoviranih prostorov, v soboto večer z vojaškim koncertom Dravske divizije. — Točila se bodo najboljša domača in štajerska vina. Izborna kuhinja v bogati izbiri. Priporočam se obilnemu obisku

A. Ternon.
Cene nizke.

Sprejemajo se abonenti.

zadene včasih morda nekoliko občutno in nas navda z neprijetnimi občutki. Ker ste razumeli naš klic, ste nam pomagali. Odprli ste srca, ko je »Slomšek« potkal na njih. Poplačati vam »Slomšek« tega ne more, ker on samo prosti zna. Poplača pa vas naj zavest, da ste tudi vi pripomogli k dovršitvi dela, ki smo se ga v začetku preteklega poslovnega doba lotili. Hvala vam! — Fr. Kolenc, pošt. vodja.

Pevski koncert priredi v nedeljo 7. t. m. ob 4 popoldne pevski odsek Kat. prosvetnega društva na Teharjih v dvorani gostilne Šušteršič. Po koncertu bo prosta zabava istotam. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo novega društvenega doma.

Zahvala. O priliki prireditve predstave v korist vojnih žrtv dne 31. maja 1925 v Hrastniku izreka odbor podružnice zveze vojnih invalidov, vdov in sirot v Ljubljani najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so pripomogli do lepega uspeha, zlasti pa konzorciju »Narodnega doma« ter slavnemu občinstvu, ki so se odzvali povabilu! Vsem stotera hvala!

IZ MARIBORA.

Naraščaj orlovskega odseka Maribor priredi 7. t. m. ob pol štiri pop. v Kamnici pred oerkvijo na prostem javni telovadni nastop. Po predpripravih je soditi, da bo ta javni nastop naših malčkov v prosti naravi kar najlepši, zato moramo Mariborčani s svojo navzočnostjo navdušiti naše male, da vztrajajo na začetni poti.

Zvišanje najemnin v eraričnih poslopih v Mariboru. Čeprav novi stanovanjski zakon nikogar ne sili, da zviša najemnino in je z novim zakonom dovoljeno zvišanje izrečeno le kot podlaga za razsodeb stanovanjskih sodišč v sporih med hišnimi posestniki in najemniki, je državna uprava v Mariboru kljub vsemu temu takoj zvišala najemnine v svojih poslopih zlasti kronskim upokojencem. Upokojenci, ki so doslej plačevali po 50 dinarjev najemnine, bodo morali plačevati poslej po 300 dinarjev. Privatnim v eraričnih hišah stanujočim strankam pa je državna uprava zvišala najemnino na petnajstkратно predvojno višino.

Osebnost. Za pravnega praktikanta na tukašnjem sodišču je imenovan g. Jožef Arko iz Otavice pri Ribnici.

32 topniški polk je praznoval 5. junija v spomin na dan, ko so baterije tega polka prvič stopile na Gosposvetsko polje o priliki koroške ofenzive 1919 leta, svojo »slavo« s službo božjo in rezanjem kolača v vojašnici vojvode Putnika. Popoldne se je istotam vršila animirana vojaška veselica.

Dr. Ben Alija. V ponedeljek, 8. junija nastopi v narodnem gledališču dr. Ben Alija iz kazanske univerze, svetovno znani halucinator in hipnotizer. Začetek ob pol 9.

Nedeljski izletniki v nedeljo prosimo upravo železnice, naj ob nedeljah in praznikih v izletniškem času vendar da potnikom več vagonov na razpolago. Imamo pač pravico do te zahteve vsaj z ozirom na nevarnosti, ki so v takem prerivanju in nagačenju neizogibne.

Iz trgovskega in obrtnega gibanja: V mesecu aprilu se je podelilo 28 novih koncesij za trgovino in obrt, ustavitve jih je napovedalo 15.

Zopetni poskus samomora. V sredo je neka gospa K. iz Frankopaneve ulice poskusila si vzeti življenje s tem, da si je prerežala žile. Kakor doznavamo iz bolnice, bo okrevala, ker je bila pomoč takoj na mestu. Vzrok običajna bolezen današnjih dni: razrušana družina, pa denarja ni nikoli dovolj!

Sejmsko poročilo. Na svinjski sejmu dne 29. maja se je pripeljalo 269 svinj, 2 kozi in 3 ovce, cene so bile sledeče: Mladi prešči 5—6 tednov star Din 75—100; 7—9 125—225; 3 do 4 mesece 260—350; 5—7 mesecev 375—450; 8—10 625—750; 1 leto 1000—1400. 1 kg žive teže 12—14.50; 1 kg mrtve teže 15—17.50 Din. Koze kom. 250 Din; ovca 150 Din. Prodalo se je 225 svinj, 1 koza in 1 jagnje.

IZ CELJA.

Izpred porote. Pod predsedstvom g. dv. dr. Bračiča je razpravljala porota 4. t. m. o slučaju roparskega umora, ki ga je izvršil Hotko Josip iz Marije Gorice pri Zaprtešcu, roj. l. 1895. Slučaj je dobro znan iz takratnih časniških poročil. Hotko, ki ima v Mariji Gorici malo trgovino in gostilno, na kateri je veliko dolgog, je na preračunjen način s strelom umoril in oropal mesarja Josipa Kraljiča iz Dobove. Truplo je zavlekel na železniški tir, da ga je nato povozil brzovlak, ki je kmalu privozil po tej progi. Na dopoldanski razpravi se je prečitala obtožnica, tekom katerega časa se je Hotko zadržal zelo brezbrizno. Rop in umor je po prečitani obtožnici priznal, pozneje pa je rekel, da ni imel na mena Kraljiča umoriti, temveč samo oropati. Popoldne se bo pričelo zaslišanje zločinca in prič. Vzel je mrtvemu Kraljiču, s katerim sta bila od mlada znana, 11.130 Din. Porotniki so vprašanje glede roparskega umora potrdili in je bil Hotko obsojen na smrt na vešalih.

Iz ostale Jugoslavije.

Za rednega profesorja na zagrebški mo-droslovni fakulteti je imenovan dr. Vladimir Dvorniković, doslej profesor na moškem učiteljskem v Zagrebu.

Proti 8urnemu delavniku. Te dni se je vršila v Skoplju konferenca o delavnem času odnosno o odpiranju in zapiranju obratov. Navzoči so bili zastopniki delodajalcev in delojemalcev ter delavnega nadzorstva. Le-ti so zahtevali, da se uveljavi zakonito določeni

8urni delavnik, ki se v slučaju potrebe podaljša na 9 in 10 ur. Delodajalci so pa zahtevali, da bodi najkrajša delovna doba 10 ur. Do sklepa niso prišli in se skliče o stvari nova konferenca.

Ljudska kuhinja zagrebških invalidov. Invalidi v Zagrebu so si ustanovili svojo ljudsko kuhinjo, kjer dobivajo za nizko ceno dobro in tečno hrano. Hrano oddajajo vsem siromašnim slojem. Iz naslova »Invalidska zadruga iskuhavaona« je razvidno, da gre tu za ustanovo, ki je podobna nekdašnji v Ljubljani dobro znanim »Auskochem«, ki jih pa danes menda ni več ni, dočim jih je bilo pred vojno precejšnje število.

Ljudska kopališča. Ministrstvo za narodno zdravje je dovolilo večje kredite za ureditev ljudskih kopališč v Negotinu, Bolevcu in Aleksandrovcu.

Ureditev kaznilnic. Pravosodno ministrstvo je dovolilo večje kredite za ureditev kaznilnic. Grade se nove zgradbe in popravljajo stare. V notranjosti se preurejata kaznilnici v Nišu in Požarevcu.

Poneverjenje na okrajnem glavarstvu v Mostaru. Namestnik okrajnega glavarja v Mostaru — Alajbegović je poneveril 80.000 Din uradnega denarja.

Velika tatvina kolkov. Iz glavne trafike v Čakovcu je bilo ukradenih raznih kolkov po 50, 20 in 10 Din v skupni vrednosti 6000 dinarjev. Tat je pobegnil baje proti Sloveniji.

Iz Primorske.

Sramotno ravnanje s slovanskim časnikarjem. Časnikarji uživajo priznanje in zaščito v vseh kulturnih deželah, ne glede na to, kateremu narodu in kateri politični skupini pripadajo. Časnikar vrši svojo težko dolžnost, da tolmači in propagira potom tiska želje in zahteve svoje politične stranke, skupine, struje in v vsakem slučaju svojega naroda. Ako ivori njegov narod v kak državi narodno manjšino, tlačeno in zapostavljano v vsem javnem življenju, je potezanje za narodne pravice ne samo poklicna, ampak tudi moralna dolžnost časnikarja. Njegovo stališče je v takem slučaju posebno težavno, je kakor vojak v strelskem jarku. Kdor se bori proti njemu, mora vedno spoštovati v njem bojevnika za splošno stvar in ravnati z njim kot s političnim nasprotnikom, nikdar pa kot z zločincem. Tržaška policijska oblast, ki se je proslavila že parkrat s svojim nekulturnim nastopom, tega načela očitno ne pozna. Te dni so pozvali na kvesturo odgovornega urednika (ki je obenem glavni urednik) »Istarske Riječi«, g. Ivana Starija, da odgovarja zaradi lista, ki je bil v zadnjem času dvakrat zaplenjen. Izročili so mu tozadevna odloka, nato ga pa odvedli v policijski fotografski atelje in ga tam fotografirali; pri tem so mu pripeli na ramo listek z njegovim imenom in številko. Iz tega je razvidno, da pride g. Stari v album navadnih zločincev: tatov, roparjev, goljufov, dasi ni storil ničesar drugega, nego da je vršil svojo časnikarsko dolžnost kot glasnik pravic in zahtev narodne manjšine. Ali se mora italijanski narod res s takimi sredstvi boriti za svoje cilje?

Koncert »Mladike« v Gorici. Slovensko prosvetno društvo »Mladikac« v Gorici, ki se izredno živahno giblje, priredi v soboto in nedeljo 13. in 14. t. m. koncert. Koncert se bo vršil v Marzinjevi dvorani v Gorici, kjer je bilo ustanovljeno pred 75 leti prvo slovensko društvo v Gorici.

Reška železniška konferenca odgojena. Dne 4. t. m. bi se bila morala na Reki otvoriti mednarodna železniška konferenca med Italijo, Jugoslavijo in Ogrsko zaradi določbe jadranskih tarif. Jugoslovanski delegati so pa izostali, vsled česar so konferenco že vdrugo odgodili.

Smrtna kosa. V Gorici je umrl v najlepši moški dobi Alojzij Kodermac, gostilničar na trgu starega sv. Antona. Zapustil je vdovo in več nedoraslih otrok.

Lovska razstava v Gorici. Za lovsko razstavo, ki bo v Gorici od 6. do 20. septembra t. l., je veliko zanimanja tudi v slovenskem delu prebivalstva. Razstava bo obsegala celo Julijsko Krajino in bodo sodelovali tudi Slovenci in Hrvati. Častno predsedstvo je sprejel ministrski predsednik Mussolini; med častnimi odborniki je mnogo senatorjev in poslancev, med njimi tudi posl. dr. Besednjak.

Brezposelnost v Italiji. Po uradnih podatkih je bilo koncem meseca maja t. l. v Italiji 129.521 ljudi brez dela, med temi 98.955 moških in 27.666 žensk. V furlanski provinci je bilo v tem času 12.773 brezposelnih. Podpora dobiva le neznaten del brezposelnih.

Donisi.

Tržič. (Pogreb dijaka-Orla-društvenika.) Pretekli terek popoldne je umrl Joško Perko, dijak. Že dve leti ga je mučila bolezen, ki mu je slednjič po hudem trpljenju tudi vzela življenje v najlepših letih. Kako je bil priljubljen pri ljudeh, je pokazal njegov pogreb v sredo ob 6. uri popoldne. Tako lepih in pristranih pogrebov smo še malo videli. Društveni moški zbor mu je zapel pred hišo, v cerkvi in ob grobu: »Blagor mu«, »Človek, glej« in »Vigred«. Štirje Orli v kroju so ga nosili in vsi drugi Orli so ga spremili v krojih in z orlovske zastavo. Orli so mu poklonili tudi krasen, svež venec. Društvo sv. Jožefa je šlo polnoštevilno za pogrebom z za-

stavo in vencem. Enako se je pogreba udeležila Čevljarska zadruga in Obrtna zveza, obe z vencem. Poleg vseh teh je prišlo k pogrebu še mnogo občinstva. Med temi smo opazili tudi pokojnikovega bivšega učitelja in vzgojitelja g. ravnatelja v p. Kalingerja. Na grobu mu je govoril v slovo njegov prijatelj g. Mirko Ganole. V imenu Orlov in društva sv. Jožefa se mu je v iskrenih besedah zahvalil za vse njegovo nesebično delo pri naših organizacijah. V imenu »Zveze biv. salezijancev« pa se je poslovil od pokojnega v krasnih in pomenljivih besedah g. Ham, knjigovodja pri g. baronu Bornu. Ves pogreb je v polni meri pokazal, kako je bil pokojni priljubljen pri vseh, posebno pa še pri bratih Orlih in društvnikih. Tako lep pogreb si je zaslužil s svojim delom v naših društvih, posebno pa še s tem, ko je umrl tako lepo pripravljen in spravljen z Bogom. V boleznih je večkrat prejel sv. zakramente. Posebno veliko dušne tolažbe in vdanosti mu je delil v boleznih blagi g. župnik M. Škrbec, ki ga je tudi vsak dan obiskoval. Njegovim žalujočim staršem in sestram naj bo to v največjo tolažbo, ker je tako lepo umrl. Sam je rekel več prijateljem pred smrtjo: »Rad umrjem, ker sem tako pripravljen na smrt, kot še nisem bil in morda pozneje ne bi bil nikdar več.« — Dragi Joško! Tvojim staršem, sestram in sorodnikom naše iskreno sožalje! Tebi pa, prijatelj, daj Bog pokoj in mir. Večna luč naj Ti svetli Z Bogom!

Z Golnika. V petek dne 5. junija 1925 so prepeljali truplo na Golnik umrlega Stanka Gabrčka iz mrtvašnice v Križah pri Trziču v Ljubljano. Na ksto je bilo položenih več vencev in cvetja. Poslovitve so se udeležili invalidi iz Golnika, ki so mu poklonili dva venca, župan iz Trziča g. Ivan Lončar, zastopstvo občinskega gerentstva iz Križ z gerentom Petrom Šfarjem na čelu in veliko drugih društev, šolska mladina, potem tovariši iz ruskega ujetništva. Ob 9. uri je bila peta črna maša, ki jo je služil kurat z Golnika Anton Gole. Po 1. uri so ob navzočnosti okrajnega zdravnika dr. Božidarja Fajdiga, pokojnikovega tovariša v ruskem ujetništvu, preložili truplo v novi krsti, domači župnik Iv. Zabukovec ob asistenci kurata Antona Galleta je blagoslovil truplo, pevski zbor pa je zapel »Rože in trnje«. Spreved, ki je bil zelo lep in gniljiv, se je nato pomikal do deželne ceste, kjer so pevec pokojniku zapeli »Spomladi vse se veseli«. Nato je mrtvaški voz odpeljal truplo v Ljubljano. V Ljubljani bo pogreb iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče pri Sv. Križu v soboto 1925 ob štirih popoldne.

Cerkveni vestnik.

Popolni odpustki na praznik presvete Trojice. Ker je v cerkvi presv. Srca Jezusovega kanonično ustanovljena bratovščina presv. Trojice, prejmejo lahko vsi verniki na ta praznik popolni odpustek, ako prejmejo sv. zakramente ter molijo v namen sv. očeta, in sicer tolikokrat, kolikorkrat obiščejo cerkev presv. Srca Jezusovega ter tamkaj opravijo molitve v namen sv. očeta. Odpustke lahko prejmejo od sobote opoldne do nedelje večera. (Pij X. 10. avg. 1904.) Letos, ker je sv. leto, se morejo odpustki darovati vernim dušam v vicah.

Križanska moška Marijina družba ima jutri v nedeljo 7. t. m. svoj glavni družbeni praznik. Duhovno opravilo jutraj in zvečer ob 6. uri. Jutraj po sv. maši za vse člane obvezno skupno sv. obhajilo. Zvečer po govoru darovanje za družbene namene, nato obnovitev posvečenja. Prosi se polnoštevilno.

Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu se vabi k skupnemu obhajilu na prvo nedeljo v mesecu ob pol 7 v kapeli.

Meščanska kongregacija pri sv. Jožefu ima jutri ob pol 7 skupno sv. obhajilo v kapelici. Popoldne je shod ob pol 4. Odbo-rova seja je ob 3.

Orlovski vestnik.

Orlovski odsek pri Sv. Heleni proslavi v nedeljo dne 7. t. m. 15letnico ustanovitve. Z odlokom ravnateljstva drž. žel., Ljubljana št. 67.268-VI 25 je dovoljena za to prireditve po

Gledališka umetnost.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

Začetek ob 20 zvečer.

DRAMA.

Sobota, 6. junija: POHUŠANJE V DOLINI SENT-FLORJANSKI. — A.

Nedelja, 7. junija: NA SV. TRI KRALJE ali KAR HOČETE. Produkcija gojencev dramatizne šole. — Izven.

Ponedeljek, 8. junija: POHUŠANJE V DOLINI SENTFLORJANSKI. — D.

Torek, 9. junija: Zaprto.

Sreda, 10. junija: NARODNI POSLANEC. — Red E.

OPERA.

Sobota, 6. junija: BAGDADSKI BRIVEC. — Red E.

Nedelja, 7. junija: BOHEME. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 8. junija: Zaprto.

Torek, 9. junija: PIKOVA DAMA. — Red C.

Sreda, 10. junija: BAGDADSKI BRIVEC. Red D.

Naznanila.

Rokodelski dom. Skušnja za slavnostno predstavo je danes ob šestih zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Vljudno prosimo, da se je

železnici polovična vožnja. Udeleženci naj kupijo na odhodni postaji cele vozne listke, kateri morajo biti žigosani z vlažnim dnevnim žigom. Na postaji Laze se ti listki ne oddajo, ker veljajo tudi za povratek in sicer le v zvezi s potrdilom o udeležbi na prireditvi, katere se bodo izdajala na telovadišču. Vsled nepremagljivih tehničnih ovir godbe Mladinskega doma sodeluje celodnevno Trboveljska godba. Cela prireditev obeta biti lepa manifestacija orlovske misli za obsavsko dolino. Zato prav vljudno vabimo! Pridite! Bog živi!

Telovadni odsek Orle na Brdu priredi dne 7. junija srenjsko orlovsko prireditve, na kateri obhaa odsek petletnice svoje ustanovitve. Prosimo brate in sestre kamniškega okrožja, da se te prireditve kolikor mogoče v obilnem številu udeležijo. — Ob 1 popoldne zbiranje odsekov pred Novakom v št. Vidu, nato odhod v Lukovico, kjer se vrši sprejem. Ob 2 litanje v župni cerkvi na Brdu. Ob 3 javna telovadba na župnijskem vrtu. Po telovadbi se vrši srečolov in prost zabava. Sodeluje mengeška godba.

Po svetu.

Cauville Flammarion umrl.

83 let je bil star, veliko poljudno-astro-nomskih družb in zasebnih zvezdaren na Francoskem in v Ameriki je ustanovil on kojega ime je med najbolj zvenečimi v francoski in mednarodni vedi. Bil je ravnatelj astronomske opazovalnice v Juvisy, ki mu jo je podaril neki njegov občudovalec. Urejeval je več znanstvenih časopisov mednarodnega pomena, spisal je veliko knjig astronomske, geološke, filozofske in aeronavtične vsebine. Najrajši je opazoval planet Mars. V širših ljudskih krogih je postal znan po poljudno-znanstvenih knjigah, v katerih je bilo dostikrat več fantazije kakor resne matematike. Isto velja o njegovih okulističnih študijah. Najznamenitejše njegovo delo so: Množica obljubljenih svetov; Konec sveta; Zadnji dnevi filozofa; Planet Mars; Planet Venera; Dvojne zvezde; Veliki nebesni atlas; Velika karta meseca; Zvezde in čuda neba; Astronomija za dame; Svet pred prihodom človeka; Vulkanski izbruhi in potresi; Pojavi bliska; Muhe bliska.

Apanaža za italijanskega prestolonaslednika. Iz Rima poročajo, da je parlament dovolil za prestolonaslednika 2 milijona lir letne apanaže.

Enotna nemška obrambna fronta. Kakor smo že včeraj poročali, se je o binkoštnih vršilo v Kufsteinu na Tirolskem veliko zborovanje vseh nemških narodnoobrambnih društev. Zborovanje se je razvilo v mogočno vsenemško narodnoobrambno manifestacijo, katere se je udeleževalo nad 15.000 zastopnikov iz vseh dežela, kjer prebivajo Nemci. Na tem zborovanju so končno padle vse strankarskopoli-tične ovire in osnovala se je enotna organizacija vsega nemškega narodnoobrambnega dela. Avstrijska Schulverein-Südmarka sta se preosnovala v »Deželno zvezo Avstrija Društva za nemštvo v inozemstvu«, v kateri bodo sodelovali tudi katoličani odnosno krščanski socialisti. Pročodrimovstvo in plitko svobodomiseltvo, ki sta pred vojno monopolizirala nemška pomemčevalna društva, sta morala sedaj, ko je za Nemce resnično nastopila potreba narodno-obrambne dela, izginiti in govorniki v Kufsteinu so naglašali, da je treba v boju za ohranitev narodnih kulturnih svetinj predvsem sodelovanja žentstva, mladine in duhovščine. Avstrijski krščanski socialni listi posebno naglašajo, da se je v Kufsteinu osnovala enotna nemška narodnoobrambna fronta.

Riba je potopila ribiča. Čuden slučaj se je pripetil pred nekaj dnevi v Kotah. Stražmojster Spitzer iz Brna je lovil v reki Moravi ribe. Na vabo je ujel velikega soma, ali ko ga je vlekel k sebi, se je som bliskoma zagnal v vodo pa potegnil za seboj s strmega brega tudi ribiča. Padeč je bil nagel in globok, reka narasla in ribič je našel smrt v valovih.

5000 frankov zaslužil, če naznaniš bančnega roparja ali pa če ga ustreliš. Tako je sklenil senat ameriške države Illinois, kjer se vlomi v banke kar kopicijo. Obenem je senat tudi prepovedal vsako namigavanje v šoli o potomstvu človeka po opici.

vsj. ki bodo sodelovali, točno in zanesljivo udeležje.

Izletnikom in turistom ter potujočemu občinstvu sploh ponovno svetujemo, da si radi silnega navala pri kolodvorskih blaginjah nabavljajo železniške karte še poprej pri Tourist-Office (palaca Ljubljanske kreditne banke). To velja za sobote in dneve pred prazniki. Karte stanejo ravno toliko, kot na kolodvoru in se izdajajo na zahtevo tudi za dva ali tri dni vnaprej.

Prostovoljno gasilno društvo v Stočah priredi dne 14. junija popoldne javno tombolo z bogatimi dobitki na vrtu g. Iv. Pečnika (Urban-ku). K obilni udeležbi vabi odbor.

Veliko vrtno veselico z bogatim sporedom priredi Prostovoljno gasilno društvo Vič-Glince v nedeljo, dne 14. junija na velikem senčnatem vrtu g. Novaka na Viču.

Izletniki in drugi. Dne 7. junija t. l. poidite vsi v idilično dolinico, ležečo pod Turjaškimi gorami, v Skočjan pri Turjaku, kjer bo svečana otvoritev gasilnega doma. Tu bo dobro preskrbljeno za zabavo: godba iz Ljubljane, šaljiva pošta, srečolov itd., in se bo točila dobra dolenska kapljica. Tudi v slučaju slabega vremena se ne dolgačasite doma in pridite!

Velika vrtna veselica na Bellevue v Šiški. V nedeljo dne 7. junija ob 15 popoldne se prične velika vrtna veselica ob proslavi petletnice S. K. »Hermesa«. Za dobro pijačo, okreplila in izborna zabavo je preskrbljeno.

Gospodarstvo.

Za mlekarstvo šolo v Sloveniji.

Resolucije, sprejete na zborovanju v Škofji Loki dne 2. junija:

Zastopniki podpisanih občin, osrednjih zadrug, zbrani na zborovanju dne 2. junija 1925 v Škofji Loki, si dovoljujejo nasloviti na gospoda ministra za kmetijstvo in vode nastopne resolucije, ki so bile po temeljitem razgovoru soglasno sprejete.

1. Kljub temu, da se naše mlekarstvo stalno in intenzivno razvija, da smo dosegli v letu 1924. izvoz mleka iz Slovenije v višini 12.529.200 kg, je dejstvo, da ne moremo z našim mlekarstvom nikamor naprej, ker se produkcija kvalitativnih mlečnih izdelkov radi pomanjkanja izveženih praktičnih delavcev-strarjev in maslarjev ni mogla in ne more razvijati.

Mlekarstva šola je za napredek naše življenja in obrtnega mlekarstva v vsej državi najnujnejša potreba. Denarno vprašanje ne sme biti ovira, ker vzdržuje šestkrat manjša švica 3 samostojne državne mlekarstva šole. Tudi vprašanje učiteljskega osebja ne bo delalo težko.

Zato se obračamo na gospoda ministra za njuno prošnjo, da v sporazumu z interesiranimi krogi, mlekarskimi zadrugami in mlekarskimi organizacijami, upoštevajoč dane prilike in potrebe, čimprej izdela organizacijski načrt te šole in da preskrbi potrebnih finančnih sredstev za čimprejšnjo ustanovitve prve mlekarstva šole v naši državi.

2. Jugoslavija je agrarna država, zato mora biti usmerjeno njeno mlekarstvo predvsem za izvoz. Dočim producira konsumno mlekarstvo svoje izdelke le za domači trg in so umerjeni izdelki na manjšo trpežnost in prompten konsum, stavi izvozno mlekarstvo, kakršno mora naše biti, vse večje zahteve, tako na mlečnega producenta, kakor na trgovca — izvoznika in posebno še na mlekarja. Predpogoj je velika množina enoličnega blaga. Izdelki pridejo primeroma stari na svetovni trg, zato je potreba zelo velika trpežnost; nasproti jim stojijo prvotni proizvođači svetovne konkurence in zaščitna carina uvoznih držav. Kolikor manj ugodne so dane prilike (narava, izbor razb. producentov itd.), toliko manj je usposobljeno malo-obrtno mlekarstvo za produkcijo izvoznih izdelkov; v tem večji meri smo prisiljeni gojiti mlekarstvo kot industrijo, ker se ta izkuša s tehničnimi izpopolnitvami bolj in bolj osvoboditi od diktatov dnevnega menjavanja kakovosti mleka.

Ako pa je bodočnost našega mlekarstva v izvozu in v mlekarski industriji, nima naša bodoča mlekarstva šola nič skupnega s kmetijskimi šolami, marveč mora biti samostojen zavod, kakor vsaka druga obrtna šola. Ako se hočemo nasloniti na inozemske zglede, se lahko poslužimo n. pr. holandskega primera, ker bomo kot Holandi, majhen narod svoje proizvode mlekarstva in kmetijstva vobče izvažali. Nikakor ni za nas primeren francoski zgled, ker so Francozi kot veliki industrijski narod navezani na uvoz mlekarskih izdelkov.

3. Jugoslovansko mlekarstvo se bo pečalo s produkcijo presegnega masla, raznih vrst sira in v kolikor je potrebno za domačo morarico — tudi z kondenziranjem mleka. Vse te panoge se morajo gojiti na mlekarški šoli, ker od nje bo odvisen uspeh ali neuspeh našega mlekarstva, kajti za praktičen napredek je pomembno predvsem domače preizkusništvo. Šola mora z poizkusi ugotoviti, kateri

izdelki so za dane prilike najprikladnejši, kje tiči jedro najfinjših kakovosti izdelka, navajajoč mlekarje k odstranitvi vseh zaprek. Ob enem jim mora nuditi v njihovi praksi vse pripomočke (bakteriološke in druge) v dosego najboljših kakovosti.

4. Ustroj mlekarstva šole mora odgovarjati stanju mlekarstva v državi in smeri, ki naj jo mlekarstvo v bodočnosti zavzema. Švica je že dolga leta specializirana v trdem siraarstvu in Holandska še bolj v poltrdem. Tam prinese učenec s seboj v šolo že razmeroma popolno praktično znanje, ki ga v šoli samo opili in izpopolnijo s šolsko prakso, ali pa sploh le s teorijo. Pri nas nimamo še nobenega, tudi na inozemskem trgu že vpeljanega mlekarkega izdelka. Naša bodoča mlekarstva šola mora zato nuditi učencem popoln praktičen in teoretičen pouk v modernem mlekarstvu, kakor je to n. pr. na Norveškem, ki je ustanovila šole leta 1907. prve mlekarstva šole v Levangeru. Točasno obstoje v Norveški štiri mlekarstva šole, ki so razporejene leta 1923. vsaka z 1.852.384 kg do 3.302.162 kg mleka na leto, od katerega se je porabilo 900.000 do 1.800.000 kg za izdelovanje različnih vrst sira. Število učencev je znašalo 12 do 16, do čim računamo mi z 20 učenci in bi morala za to razpolagati naša šola s še večjo količino mleka, kakor norveške šole.

5. Pri izbiri mesta za našo prvo mlekarstvo šolo se je treba ozirati v prvi vrsti na množino za izdelke sposobnega mleka. Vsi drugi oziroma postranskega pomena.

Tozadevno odgovarja najbolj Škofja Loka, ki je bila pred vojno po množini največja mlekarna v Sloveniji. Prilike so tudi danes iste. Kraj razpolaga z dobrim vodovodom, kar je za mlekarstvo važno in s ceno domačjo električno energijo. Je lahko dostopen iz Ljubljane — radi zunanjih pomožnih učiteljev; je sedež raznih oblasti — radi domačih pomožnih učiteljev. Je v bližini kolodvora — radi lažjega poseta in priljubljenosti blagovnega prometa, predstavlja naraven center kraja, kjer se menjuje ravan, dolina, hrib, v visoko planino, katere okoliščine bo mlekar večkrat srečal v svoji nadaljni praksi. Je iz vseh teh razlogov najidealnejši kraj za mlekarstvo šolo.

Z ozirom na vse to konkretiziramo svoja izvajanja v

prošnjo,

da izvoli g. minister čimprej uresničiti ustanovitve popolne, samostojne moderne mlekarstva šole v Škofji Loki.

Škofja Loka, dne 2. junija 1925.

Konkurz. O imovini Erne Fritscheve, trgovke v Novem Vodmatu, je razglašen konkurz.

Končano poravnalno postopanje. Poravnalno postopanje o imovini tvrdke F. & M. Rozman, trgovina z modnim blagom in damsko konfekcijo na drobno v Ljubljani, je končano.

Potrditev poravnave. V poravnalnem postopanju Ivana Zidarja, trgovca v Ribnici se potrjuje poravnava, dosežena med dolžniki in upniki za 20 odstotno kvoto, plačljivo v dveh obrokih.

Obšni zbori. Tiskarski in litografski zavod, knjigovodnica in založništvo F. Blasnki nasl., d. d. v Ljubljani 11. junija 1925; Črna-Kaolin, d. d. v Ljubljani dne 20. junija 1925; Deska, gozdna industrijska d. d. v Ljubljani 20. junija 1925; »Kovinac«, prva jugoslovanska metalurška industrija, d. d. v Mariboru dne 20. junija 1925.

Fuzija. »Jugoslov. Lloyd« poroča, da se bo fuzioniralo Slavonsko-amerikansko d. d.

v Zagrebu z Žitnim zavodom v Ljubljani. Ta fuzija je bila zaključena 14. pr. mes. na zboru Slavonsko-amerikanske d. d., ki je prišla v posest večine deležev Žitnega zavoda v Ljubljani. Fuzionirani zavod bo imel ime »Žitni zavod«. Oba dva zavoda spadata v interesno sfero Slavske banke v Zagrebu.

BORZA.

DENAR.

5. junija 1925.

Dunaj. Devize: Beograd 11.8225, Kodani 133.10, London 34.49, Milan 28.28, Newyork 709.35, Pariz 34.52, Varšava 136.10. — Valute: dolarji 708, angleški funt 34.41, francoski frank 34.43, lira 28.30, dinar 11.79, češkoslovaška krona 20.99.

Praga. Devize. Lira 134.50, Zagreb 56.50, Pariz 164.50, London 164.05, Newyork 33.75.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7-odstotno invest. posoj. 62 bl., Vojna škoda 197 den., Celjska posoj. 200—205, Ljublj. kreditna 225—285, Merkantilna zaklj. 100, Prašedion 800—808, Kreditni zavod 185—195, Strojne tovarne 134 bl., Trbovlje 360—370, Vevče 100—114, Stavbna družba 265—280, 4 in pol odstotni zastavni listi 20 den., 4 in pol odstotne kom. zadolžnice 20 den.

Dunaj. Efekti. Alpine 319, Greinitz 138, Kranjska industrijska družba 410, Trboveljska družba 433.500, Leykam 147, Jugoslovanska banka 109.900, Avstrijske tvornice za dušik 185, Mundus 890, Slavonija 58.200.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske paralelne monte, 20, 25, 30, 40 mm, 18 cm šir., 4 m dolž., fco. nakl. postaja 600—630. Smrekovi hlodi, od 25 cm prem. napr., fco. nakl. postaja 260 den. Cerovi krliji, od 25 cm prem., od 2 m dolž., fco. nakl. postaja, 5 vag. zaklj. 18. Čreslo suho, v ovovih, fco. nakl. postaja 42 bl. — Zlito in poljski pridelki: Pšenica Rosafé, par. Postojna tranz. 465 bl. Pšenica avstralska, par. Postojna tranz. 460 bl. Pšenica slavonska, par. Ruma, dobava avgust, prod. izbor, 100 odstotna kasa 320 bl. Otrobi pšenični, juta vreče, fco. Ljubljana 200 bl. Oves makedonski, par. Ljubljana 355 bl.

Dijaški vestnik.

Skupno sv. obhajilo akademске kongregacije bo jutri v nedeljo dne 7. junija ob pol 8. uri v kapeli frančiškanskega samostana, drugo nadstropje. — C. A. M.

Če dober znanec k tebi se na obisk potruđi.
Bonafijeve - čokolade mu ponudi.

Turistika in sport.

Zagrebska »Croatia« v Ljubljani. V zadnjem hipu se je posrečilo SK Hermesu pridobiti za tekmo v nedeljo 7. junija, ob proslavi 5letnice obstoja, prvorazredno zagrebsko »Croatio«. Po zadnjih rezultatih, ki jih je dosegla »Croatia«, je to docela vigrana enajstletica. V poslednjih prv. in prijateljskih tekmah je jako častno zastopala barve svojega kluba, gladko so porazili Makabe z 6 : 1, prvaka provincije Železničarje Sisak z 2 : 0, v prijateljski tekmi proti HASKU so igrali neodločno 0 : 0. Tekma se vrši ob 17.30 na Iliriji.

Hermes : Ilirija. Na predvečer petletnice proslave Hermesa, v soboto 6. junija se vrši na Iliriji prijateljska nogometna tekma med pravkom Slovenije »Ilirijo« in »Hermesom«. Ker je to med imenovanimi kluboma prva prijateljska tekma v tej sezoni obeta biti ista jako zanimava. Moštvu obeh klubov nastopita v kompletni postavi.

Boks match in rokoborba. V nedeljo dne 7. junija se vrši med odmorom nog. tekme Hermes-Croatia, Zagreb, boks match in rokoborba. Nastopi po en par rokoborcev in en par boksarjev člani S. K. Slovana.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani vlnodno vabi v nedeljo vsa bratska kolesarska društva in prijatelje sporta na svojo prvo prireditve, združeno s cestno dirko. Pohod po mestu z godbo, zbirališče ob pol 10. dopoldne na Sv. Jakoba trgu. Udeleženci se bodo slikali. Start štiri pri 33 km z 2. Prvi dirkač pridejo popoldne na cilj okoli 3. Nekaj za Ljubljano novega je, da se bo udeležilo dirke 10 invalidov v dveh skupinah: I. podkolesnika, II. nadkolesnika. K damski dirki se je prijavilo večje število članic. Na veseličnem prostoru bo polževa

dirka, hoja po tramu, kabinetni prizor, trije izumi (obilo smeha).

Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« vabi članstvo, posebno vse dirkače, da se slegurno udeležijo sestanka, ki se vrši danes, v soboto ob 19. uri zvečer na vrtu restavracije Novi svet. — Odbor.

Izpred porotnega sodišča

LJUBLJANA.

5. junija.

NAROCEN ZAVRATNI UMOR.

Danes se je završila tragedija, ki se je izvijala pred štiriinšestimi leti na velikonočno nedeljo jutraj za rano v strmem samotnem rebu na poti iz Govejke proti Trnovcu.

Kot žrtve svoje žene odnosno njenega najtelega morilca takrat komaj 17 let starega kmečkoga fanta, današnjega obtoženca, je padel na tej poti le malo oddaljen od svoje žene in dveh hčerok posestnik na Govejku, 52 letni Janez Krek, ustreljen iz zasede od krogle iz vojaške puške. Mož je sam še parkrat zastokal in je v petih minutah umrl.

Kot morilca so takoj ugotovili današnjega obtoženca Franceta Aliča, samskega hlapca iz Ločnice. Fant pa je še pred aretacijo pobegnil preko meje v Italijo. Pač pa so prijeli kraljo po dogodku ženo pokojnika Marijo Krekovo, rojeno Dolenc, in pa Aličev sestro Katarino, poroč. Aleksejevičovo (poročila je namreč nekoga ruskega begunca). Obe sta bili obtoženi kot sokrivki in sicer Krekova žena kot naročnica umora, Aličeva sestra pa kot posredovalka med Krekovo in Aličem. Aleksejevičeva je bila oproščena, ker se ji ni mogla dokazati krivda. Marija Krekova pa je bila na jenski poroti leta 1921. obsojena na smrt na vešalih, kasneje pa pomiloščena na dvajsetletno ječo. (Krekova je sedaj v kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem in je zaposlena pri raznih hišnih in domačih delih.)

Obravnava je trajala s kratkim odmorom cel dan in je bila porotna dvorana cel dan nabita polna.

Porotnemu senatu je predsedoval višji sodni svetnik dr. Kaiser, votanta sta bila sod. nadsvet. Vidic in okr. sod. dr. Kravina. Obtožbo je zastopal drž. pravnik dr. Mastnjak, zagovarjal pa je obtoženca dr. Frlan. Pred obravnavo je vprašal predsednik, če se ne nahaja med poslušalci v dvorani morda tudi sestra obtoženca Ivana Aličeva. In res se je oglasila. Stopila je vsa obokana pred senat. Na vprašanje predsednika, če hoče kot setra obtoženca priti proti bratu, je odgovorila, da raje ne bo, naker se je vrnila zopet med poslušalce, kjer je ostala cel dan do konca obravnave.

Obtožnica.

France Alič, rojen 1. aprila 1903 v Ločnici, samski hlapec, že predkaznovan, je obtožen, da je dne 27. marca 1921 na poti iz Govejke proti Trnovcu, najet od Marije Krekove, iz zasede ustrelil posestnika Janeza Kreka v hrbet in ga ranil tako, da se je mož takoj zgrudil in je čez 5 minut nato umrl. — Drugič, da je v drugi polovici meseca marca 1921 v Klečah vzel od Terezije Polesnikove zlat prstan in srebrno zapesno uro z naročilom, da jih odda v Ljubljani v popravilo. Oboje pa si je obtoženec pridržal. V razlogih navedenih obtožnica v kratkem sledeče:

Posestnik Janez Krek se je kot 52 letni vdovec s tremi otroci leta 1920. poročil z mlado hčerko iz sosesčine Marijano roj. Dolenc. Ta zakon pa je bil že takoj od početka nesrečen. Zeni, bivši dekl, katero je mož dvignil na stalež bogate posestnice in jo skoro obožava, je bil Krek po njeni lastni izjavi zanjo pregrd, prekosmat in presiten. Mož je nosil namreč precej močno lepo brado. In posledica je bila, da se je jela pečati z drugimi moškimi, ki so bili mlajši. Posebno dobro se je tudi razumela s pokojnikovim sinom iz prejšnjega zakona. Sledili so številni ostri nastopi med možem in ženo in žena je tudi večkrat pobegnila od doma. On jo je hodil iskati in ona se je vračala, toda razmerja med njima je postajala vedno slabša. Žena je nazadnje tako osvojevala svojega moža, da je sklenila lažo umoriti. Najprej ga je hotela zastrupiti in je poslala na nasvet obtoženčeve sestre dvakrat k obtožencu po strup. Ta ji je res poslal obokrat sivkast prah, katerega je dala ženo možu v juho. Toda ta strup je bil preslab. Mož je zahteval zdravnika in mleko in je kmalo okreval. Nato pa je prišla Krekova nagovarjati s posredovanjem Katarine Aleksejevičeve obtoženca na to, da bi fant moža ustrelil. Njegovi sestri je izročila pismo, v katerem je pisala, da da njej vse, kar hoče, bratu Aliču pa še posebej 10.000 kron, če ustrelji njenega moža. Če pa ji tega ne napravi, jo ne smatra več za prijateljico. Na pritisk sestre in pa obtoženke, s katero se je tudi osebnostno sestr. se je fant udal in odločil za umor. — Krekova je trdila fantu, da to ni greh in da prevzame vso krivdo nase. Po tem dogovoru je fant pustil službo in se je skrivl doma. Alič je že na veliko sredo čakal na Kreka, kot lovec na zajca, in to kar na dveh mestih, in si

Ljubezen in zlato. 104

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Ona ni odgovorila.

»Mene in rančo?«

Še vedno ni dala odgovora, on pa je ostal neomajen.

»Vidite, poznam vaš odgovor, Deda, in ni, da bi izpregovoril še kaj več. S tem odideva jaz in vi in se napotiva v višave proti Sonomi. Odločite se, kaj vzamete s seboj; v malo dneh pošljem ljudi sem, da odpravijo kovočke. To bo nekako poslednje delo, ki ga kdo drugi stori za naju. Razkladala in uredila bova sama.«

Naredila je še en poskus.

»Elam, ali res nečete biti pametni? Se je čas, da se premislite. Lahko telefoniram doli in ujamem gospoda Hegona, kakor hitro dosepe v pisarno —.«

»Ej, jaz sem sedajle najbolj pameten človek v celi družbi,« se je odrezal. »Poglejte me, mirnega, kakor vam je drago, in srečnega kakor kralj, med tem ko oni begajo okoli kakor jata vznemirjenih kokoši, katerim zdajzdaj odrežejo glavo.«

»Vpila bi in jokala, ako bi mislila, da bi kaj pomagalo,« je zagrozila.

»V tem slučaju, mislim, bi vas moral še malo držati v rokah in vas tolažiti,« je zapretil nazaj. »Sedaj pa odhajam. Prebudo je ločiti se od Mabe. Lahko bi si jo bili dali poslati gor na rančo. Vendar bom že skrbel, da boste imeli kako kobilo za ježo.«

Ko je odhajajoč stal vrh stopnjice, mu je rekla:

»Tistih ljudi ni treba pošiljati. Nobenega opravljanja ne bo, ker vas ne vzamem.«

»To me nimalo ne plaši,« je odgovoril in odšel po stopnicah navzdol.

Štiriindvajseto poglavje.

Tri dni pozneje se je Daylight zopet peljal v svojem rudečem avtu v Berkeley. Zadnjikrat, ker je drugi dan stroj prešel v druge roke. Naporni, dela polni so bili trije dnevi, kajti njegov polom je bil največji, kar jih je povzročila velika kriza v Kaliforniji. Časniki so pisali o njej na dolgo in široko in vzdignil se je silen krik nevolje med istimi, ki so pozneje spoznali, da je Daylight popolnoma očeval njihove koristi. Ta dejstva, prihajajoča počasi na dan, so vzbudila širom ponavljano trditev, da je Daylight zblaznel. Kupčijski sloji so bili enodušno prepričani, da bi se noben človek pri zdravi pameti ne mogel na ta način vesti. Na drugi strani pa ni prišlo v javnost niti vztrajno njegovo popivanje niti zaževa z Dedo, in tako se je edini možgi sklep glasil, da je divji finančnik iz Alaske zblaznel. Daylight se je režal in jih potrdil v tej sumnji s tem, da se je branil vzprejeti časniške poročevalce.

Ustavil je avtomobil pred vrati Dedine hiše in je prišel k njej na isti vihraviti način kakor vedno, objemši jo, preden je mogla izpregovoriti besedico. Seled ko se je umirila in je on sedel, je pričel govoriti.

»Storjeno je,« je oznanil. »Saj ste videli časnike. Popolnoma osušen sem, in sedaj se oglašam, da zaznam, kateri dan bi vam bil všeč za odhod v Glen Ellen. Ampak kmalo bo moralo biti, kajti dandanes je življenje v Oaklandu res drago. V hotelu imam hrano in stan plačano do konca tedna, da bi dalje ostal, pa ne premorem. Počeni z jutranjim dnevem se moram tudi posluževati poulične železnice, ki tudi žre denar.«

Prenehal je, čakal in zrl vanjo. Neodločnost in skrb ji je bila videti na obrazu. Nato pa se ji je jel prikazovati na ustnih in v očeh smehljaj, ki ga je tako dobro poznal, dokler ni na stari deški način vrgla glave nazaj in se nasmejala.

»Kdaj pa pridejo tisti ljudje skladat zame?« je vprašala.

In iznova se je nasmejala in se navidezno zama poskušala izviti se mu iz čvrtih rok.

»Dragi Elam,« je zašepetala, »dragi Elam.« In prvič ga je sama od sebe poljubila.

Ljubkova je mu je šla s prsti po laseh.

»Oči so ti iz samega zlata,« je rekel.

»In jaz lahko zrem vanje in doznam, koliko me ljubiš.«

»Iz samega zlata so bile zate že dolgo časa, Elam. Mislim, tam na najini ranči bo do vedno čisto zlato.«

»Tudi lasje imajo zlato v sebi,« neko žarko zlato. Hitro ji je okrenil glavo, jo držal z rokami in ji dolgo zrl v oči. »Tudi

zadnjič, ko si rekla, da me ne maraš za moža, so ti oči bile polne zlata.«

Prikimala je in se nasmejala.

»Hotel si pač imeti svojo voljo,« je priznala. »Ali jaz nisem mogla biti soudeleženica pri taki blaznosti. Ves tisti denar je bil tvoj, ne moj. Vendar sem te ves čas ljubila, Elam, kajti ti si veliki dečko, ki si polomil in razbil svojo trideset milijonsko igračo, s katero si se naveličal igrati. In ko sem rekla ne, sem ves čas vedela, da je da. Prepričana sem, da so bile moje oči ves čas zlato. Samo pred enim sem imela strah, namreč da bi se ti ne posrečilo izgubiti vsega. Ker sem vedela, dragi, da bi te vseeno poročila in sem si tako želela samo tebe pa rančo in Boba in Volka, in tistih žimnastih uzd. Ali ti naj razodenem majhno tajnost? Kakor hitro si odšel, sem telefonirala možu, ki sem mu prodala Mabo.«

Za hip je skrila obraz od njegove prsi, potem pa ga je zopet radostnega obraza pogledala.

»Vidiš, Elam, vzlic temu, kaj so govorile moje ustnice, je bil moj sklep storjen. Jaz — jaz sem te naravnost morala vzeti. Molila pa sem, da bi se ti posrečilo izgubiti vse. Tako sem poskušala doznati, kaj se je zgodilo z Mabo. Tisti človek pa jo je bil že prodal naprej, ne da bi mi vedel povedati, kaj se je zgodilo z njo. Vidiš, želela sem si, da bi jezdila s teboj tje kaj v brda pri Glen Ellenu na Mabi, ti pa na Bobu, prav tako, kakor sem jezdila s teboj po piedmontskih gričih.«

(Dolje sledi)

ber v Medenakem hribu nad št. Vidom in v Ločnici v takozvanih škofovih smrekah. Obakrat pa je mož ušel smrti, ker je bil v družbi.

Zadnji večer pred umorom je bila Krekova jako prijazna s svojim možem. Prvotno je namreč hotela, da bi ustrelil Alič moža v njenem naročju v hlinjenem objemu. Fant pa tega ni storil in na veliko soboto je pisala Krekova morilčevi sestri naslednje usodno pismo: »Jutri jutraj od treh naprej gremo k vstajenju. On bo gnil v hribu kobilu naprej, mi pa gremo zadaj, Francelj pa naj na poti čaka.« — Ko je sestra sporočila to pismo svojemu bratu, je Alič odvrnil, da že vse ve. To znači, da je moral govoriti tudi že s Krekovo, ki mu je dala baje še dan pred umorom prihuje.

Umor.

Na Veliko nedeljo zjutraj, ko se je začelo zamititi, je že čakal obtoženev v skrbno pripravljenem zasedi na prostoru, ki ga nazivljajo domači »Na vrtehi« par korakov od mesta, kamor je speljala Krekova svojega moža, kot bi ga peljala v klavirico. In prišli so Krekovi po strmini navzdol. Mož je peljal spredaj konja za uzo, ker je imel pri nekem znancu v dolini hranjen voz, s katerim je hotel peljati svojo družino k jutranji maši. Bu je dobre volje, ker je bila zvečer žena z njim izredno prijazna, to pa seveda samo zato, da ga je bolj gotovo spravila na pot, ob kateri ga je čakal v zasedi najet morilec. In res, na dogovorjenem mestu je počela iz umetno napravljenega skrivališča iz grma in 11 velikih smrekovih vej morilčeva puška. Krek, zadet od zadaj v hrbet, je padel in je malu nato umrl. Zavedel se ni več in tudi govoril ni nobene besede več.

Beg.

Po dejanju je skočil morilec v splošni zmešnjavosti iz zasede v megleno jutro in je še tisti dan pobegnil v Italijo.

Bival je v Gorici in v Idriji, prihajal pa je tudi večkrat domov.

Zaslišanje obtožencev.

Obtoženi Alič se obnaša popolnoma mirno in tudi odgovarja popolnoma odločno. Vendar pa je njegov zagovor težak in zato tudi slab, posebno ker so že prejšnje obravnave ugotovile njegovo krivdo. Krekovo pozna od njene poroke, to je od novembra 1920. Razmerja z njo ni imel, pač pa ji

je baje nekoč res rekel, da bi Kreka ne bilo nič škoda, če bi ga ustrelil. On prizna, da mu je rekla — sedaj že pokojna — sestra, da naj »butne« tistega Kreka. On pa ji je odvrnil, da si ne upa, ker ni zajec, marveč človek. Prigovarjala mu je 14 dni in končno se je udal. Pod podom je imel staro vojaško puško. Dobil je naboj in se je vadił streljati. Ko je prvič ustrelil, je fant celo padel. Dalje pripoveduje fant, da je po tej vaji ležal celi veliki teden skrit v kamri in je šel samo enkrat na Lušce (to je nekda podrtija v bližnjem gozdu), kjer se je skrivaj sestel s Krekovo. Tam ga je žena nagovarjala, da naj ustrelji moža in tam je bil brz-kone napravljen cel načrt. Razstala pa sta se brez določnega sklepa in je vse drugo kasneje uredila njegova pokojna sestra.

V nedeljo zjutraj mi je prinesla sestra še ko je bila tema pol litra sladkega žganja z besedami: Na Francelj, poskusi, to je dobro!

Preds.: »Pa se niste bali, da bi vam ne dala strupa ali soli?« — »Ne, vzem sem, pa sem spil. Nato mi je prinesla mojo puško. Kdo jo je nabasal, ne vem, rekla pa mi je: »Tu jo imaš, pojdi na vrtece in pomeri na prvega, ki pride z brega s konjem, stisni, pa bo padel! Lepo pomeri, pa spodaj stisni!«

Od vsega zločina nadalje trdi obtoženev, da se ne spominja ničesar drugega kot to, da je počilo in da je on po poku zbežal. Tudi se ne spominja, če je on sam napravil skrivališče. Zbudil se je šele opoldne pod neko skalo in je gledal, kako so se zbirali pod njim ljudje. Tekel je domov in tam mu je baje sestra povedala, da je ustrelil Kreka. — Zanimal pa je obtoženev odločno, da bi on že preje na dveh mestih čakal na Kreka. Trdil je tudi, da Krekovi ni dal strupa, marveč rdeče soli. Doma je ostal skrit še tri dni, nato pa je pobegnil preko meje. Ugotavlja je tudi, da se je večkrat kesal in se vrnil domov z namenom, da se sam javi oblasti, vendar ga je sestra vedno pregovorila, da se je vrnil nazaj. — Njegova sestra se je ponesrečila lani ob veliki povodnji v Ločnici in je umrla. Ko se je nato zopet hotel javiti, so ga pa prijeli na meji orožniki. V zaporu je obtoženev od novembra lani. — Obtoženev je tudi trdil, da so mu naši orožniki na meji vzeli uro, prstan pa je izgubil. — Zvrčal je vso krivdo na sestro, ki pa je bila pri poroti oproščena in bi danes gotovo marsikaj povedala, da se ni ponesrečila.

Pričevanje.

Nato je prebral predsednik več orožniških ovadb in pa jako značilnih pisem, ki jih je pisal Krek svoji ženi ko mu je pobegnila. Očitaj ji je, da mu privoščil bolezen in smrt, da je potuhnjena hinavka in lažnivka in da ga hoče imeti za »Pepčaka«. Mož je bil že toliko obupan, da je hotel prodati celo premoženje in je objavil že več časopisnih oglasov glede prodaje. Ženo pa je imel kljub temu rad in si je dal še celo brado ostrčiti, da bi bila z njim dobra. — Hčerka, 22 letna Katarina Krek, omožena Bradeška pri Sv. Barbari, je bila poleg umora. Povedala je, da je hotel oče zaviti na drugo pol, da pa ga je mačeha pregovarjala, da je šel po usodni poti. Dekle je dalje povedalo, da je mačeha obetu vedno nagajala, on pa da je bil z njo jako dober. Ko je igrala mačeha v ponedeljek po umoru gramofon, sem bila huda, toda to ni nič pomagalo. »Ta mlada je igrala in se je čudila, kako je to lepa godba.« Nato je prišla v dvorano Marjana Krekova. Pripeljali so jo iz Begunj v jetniški obleki. — Preds.: »Vi ste Krekova?« — »Ja!« — »Vdova po lastni želji?« — Nato se je Krekova nasmejala. Na vprašanje, če se je zmenila z Aličem glede umora, je povedala, da se z Aličem ni razgovarjala, marveč edino le z njegovo sestro. Zganja ni dala, ker ga ni imela. Tudi to je oskrbela sestra. Priznala pa je, da ga je prosila za strup, ki pa ni nič pomagal. Tudi je povedala, da ji je Aličeva sestra pisala, da je brat že dvakrat čakal njenega moža, pa ga ni mogel ustreliti, ker ni bil sam. Kdo je priredil Aliču zasedo, tega ne ve. Z možem, pravi, sva se slabo razumela in sva se že prvi večer po poroki skregala. Bil je zelo ljubosumen in siten in jaz ga nisem marala. Z njegovim sinom in tudi z Aličem nisem ničesar imela. Več ne vem in tudi ne povem, tako je zaključila svojo izpoved in se je smeje vsedla na klopa priče.

Vprašanja.

Senat je stavil nato porotnikom tale vprašanja: Prvo glavno vprašanje, če je Alič kriv, da je 27. marca 1921 s tem, da je na potu najet od Krekove iz zasede ustrelil v hrbet Janeza Kreka in je s tem zoper njega v namenu usmrtiti ga, po naročilu tako ravnal, da je nastopila Krekova smrt. — Drugo vprašanje je bilo, če si je pridobil uro in prstan, tretje, če je izvršil dejanje v polni pi-

janosti in četrti če si je pijanost sam namenoma zakrivil. Porotniki so prvi dve vprašanji soglasno potrdili. Vprašanje glede pijanosti pa so tudi soglasno zanikali.

Sodba.

Na podlagi tega pravoreka je bil obsojen Alič, ker v času zločina še ni bil star 20 let mesto na smrt na vešalih, na 15 let težke ječe. Preiskovalni zapor se mu ne vsteje v kazen, ker je pobegnil.

NOVO MESTO.

4. junija 1925.

SMRTNA OBSODBA.

Na zatožni klopi je »junak iz Like«, Milan Esapović, roj. 1. 1900. v Primišlju, pravoslavne vere, delavec, oženjen. Obtožen je, da je 12. oktobra 1924 v Vrbinški vasi ubil s sekiro posestnika Jakoba Verdelja in njegovo ženo in ju ropal obleke in 10.000 K denarja. Obtožen je poleg tega tudi dvoženstva in manjše tatvine v Vel. Potočju pri Križevcih.

Obtoženev je bil prej tri tedne pri umorjenih, ki sta ga prijazno sprejela v svojo hišo in ga hotela vzeti celo za svojega, ker nista imela otrok. Prišel je k njima kot delavec iz kamnoloma pri Rajhenburgu in se izdajal pod imenom Klasič. Po umoru je zbežal v Zagreb, kjer so ga aretirali 17. jan. 1925 in našli pri njem več pri Verdolu oropanih predmetov. Priznal je, da je ubil oba zakonska in ju zakopal za hišo, kjer so ju tudi izkopali. Izgovarjal pa se je, da se je z njima skregal in ju je v prepiru ubil, ker ga je hotel Verdel z nožem, žena pa z loncem. Ni ju hotel ubiti, ampak je v veliki jezi prehudo udaril. Slabo življenje prej, izvršeni rop, drugi zločini pa kažejo na to, da je bil umor roparski. Poleg tega je na vrata umorjenih pred odhodom napisal: »Draga moja gospodo. Ja sam junak iz Like. V r... me pišite svi skupa. Stari i stara, oni su u Toplice u Catežu, nigdar jih ne bo više doma, niti bute znali za njih, a ja idem u Francusku i u Ameriku. To so naši orožniki 2 dni po umoru na vratih. Porotnikom je bilo stavljenih pet vprašanj: glede dvojnega umora, glede dvoženstva, glede roba, eventualno vprašanje glede uboja in glede tatvine. Prva tri vprašanja so porotniki soglasno potrdili. Sodišče je nato obsodilo Esapovića na smrt na vešalih. Esapović je prijavil ničnostno pritožbo.

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6/1. Telefon štev. 950.

UNDERWOOD

MALI OGLASI

Vsaka drobna vestica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

SPREJMEM TAKOJ STROJNIKA

ta parno žago — treznega samca. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod štev. 3699.

ŠOFER

pošten, s 5-letno prakso, išče mesta. Naslov v upravi pod številko 3709.

Vajenca 14 let starega, s primerne šolsko naobrazbo, sprejme A. SUSNIK, železnica, Ljubljana. 3558

SPREJME se več dobro izvečanih

krojaških pomočnikov

za konfekcijsko delo. Samostojni kroj, mojstri dobe proti garanciji delo na dom. Vprašati na Emonski cesti št. 8, I. nadstropje: Konfekcijska tovarna Fran Derenda in Komp., Ljubljana. 3503

Knjigovodkinjo,

ki je vajena tudi trgovine z mizarskimi izdelki, išče mizarska zadruga »LIPA« v št. Vidu nad Ljubljano. — Ponudbe do 14. t. m. 3700

Samostojni, prvovrstni KROJAŠKI MOJSTRI

dobe vsako množino konfekcijskega dela na dom. Vprašati: Konfekcijska tovarna FRAN DERENDA & Komp., Ljubljana, Emonska cesta 8.

Sprejme se na večjem posvetu blizu Ljubljane priden, pošten, zanesljiv in

TREZEN HLAPEC z dežele h konjem. Plača mesečno 500 Din. Ponudbe na upravo pod šifro »Priden in pošten« štev. 3698.

LEPA KOŠNJA

ve ceno prodaja na lžanski cesti. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 3680.

Delovodja

se sprejme, samski, samostojen, za manjše industrije, podjetje, kateri se razume na »Flach-meljavo« pri motorju na sesalni plin ter pri izdelovanju olja; dobi stanovanje in hrano. Ponudbe z zahtevami ter prepisom event. spričeval je poslati na upravo lista pod šifro: »Delovodja« štev. 3695.

HIŠO z vrtno prodam v ljubljanski okolici. — Naslov v upravi lista pod štev. 3726.

Prodaj Kitaro po nizki ceni. — LOGAR, Gledališka ulica štev. 7/III.

PIANINO

zelo dobro ohranjen, križem strunan, pancer-plošča, ceno naprodaj. Naslov v upravi lista pod številko 3673.

GLASOVIR

prodaj poceni. — CELJE, Aškerčeva ulica 11, parter, levo. Povpraševanje v soboto in ponedeljek. 3696

Narodne noše

avbe, pasove, naprodaj. — Poizve se: Stari trg št. 28, desno — Ljubljana. 3725

ZAJCE

8 samice, 2 samca, hleve, psa čuvaja kraške pasme, prodam. O. Justin, klepar, Vič Tržaška cesta št. 36. 3724

Drva bukova in hrastova, kupim. — Ponudbe franko vagon postaja na JOSIP MAZEJ, Šoštanj.

Naprodaj je

dvojna stepalnica za slaščičarje, parni kotel 2 atm., in konservator za sladoled. — Povprašati je Kolesijska ul. št. 4, Trnovo. 3728

Tehtnica

za 15 kg, skoraj nova, se ceno prodaja. — Poizve se: Zabjaj št. 4, pritličje. 3729

DVE BELI KOZI

švicarske pasme s kozlički prodam. Stara pot 8, Udmat

HIŠA z drugimi poslopi in zemljiščem, v Zavodni, prej »Pri čolnčičih« pri Celju, se prodaja. Stanovanje takoj na razpolago. — Naslov: V. KRAUS — ZAVODNA. 3669

PEKARIJO

v najem iščem za takoj. Ponudbe na upravo lista pod šifro »Pekarija« štev. 3723.

STROJ

za dimna kolena skoro nov, modern, ugodno naprodaj. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Dobro zaslužek« št. 3706.

POZOR!

Najbolje plačam stare moške obleke i. dr. Dopisnica zadostuje, pridem na dom. DRAME, Gallusovo nabrežje št. 29, Ljubljana. 3710

Težak komat,

par prane opreme in jahalno sedlo je naprodaj po nizki ceni pri JANKO KOS, čevljar — Rožna dolina pri Ljubljani. 3721

POHISTVO

popolnoma novo, iz trdega lesa, se po izredno nizki ceni prodaja. — Naslov pove uprava lista pod štev. 3667.

Prisilni naravni MALINOVEC

z najboljšim sladkorjem vkuhan v steklenicah in sodčkih na drobno in veliko nudi lekarna dr. G. PICCOLI Ljubljana

Ponikluje se

dele koles, avtomobilov, otroških vozičkov, zdravniške instrumente itd. »BISTRA«, DOMZALE največji galvanizacijski zavod v S. H. S.

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1.

Oddaja košnje.

V soboto, 6. junija se bo prodala košnja na travniku v Mestnem logu. Udeleženci se snidejo ob 9. uri zjutraj pri mostu čez Mali graben na Opekarški cesti. 3694

Obleke

najboljše najcenejše v največji izbiro ima

J. Maček

Ljubljana

Aleksandrova 12

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Kommandit. dr.

Oddelek I. CENITVE

tebničnih naprav industrijskih podjetij in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. STROKOVNA MNENJA

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. STROJI

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

CANADIAN PACIFIC

za Kanado in Zedinjene države

NAJNOVEJSIMI EKSPRES PAROBRODI

3 krat na teden

iz Cherbourga - Antwerpena - Hamburga - Liverpoola.

Vsa mogoča pojasnila glede potovanja prevoznih cen kakor tudi vse najtočnejše podatke za naselitev izvrstnih poljedelcev na farmah v Kanadi daje brezplačno

CANADIAN PACIFIC

LJUBLJANA, Jos. Zidar, Dunajska 31
ZAGREB, Petrinjska ulica 40

Zahvala.

Za vse dokaze toplega sočutja ob prerani izgubi našega dobrega soproga, očeta, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

Josipa Černelča

trgovca in posestnika

se najlepše zahvalujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ali so na katerikoli način sočustvovali z nami.

Posebno zahvalo smo dolžni preč. duhovščini, požarni brambici za častno spremstvo in pevskega društvu »Bizelsko« za genljive žalostinke.

Sv. Peter pod Sv. gorami, dne 2. junija 1925.

Žalujoča žena in otroci.

KOPALNE

obleke, plašči, čevlji, brisače
v največji izbiri pri
C. J. HAMANN
Ljubljana, Mestni trg 8